

4/2022

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

Vistelsestipendier • NPR-coaching • Teater i undervisningen • Rockskolan

Nr 4

December 2022
Volym 32, 8. årgången

ADRESSFÖRÄNDRING
www.sfv.fi/adressandring

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
sfv@sfv.fi

Nr **1** **2** **3** **4**
Materialdag 20.1 28.4 8.9 3.11

REDAKTION
SFV, Annegatan 12, 4. vån.
00120 Helsingfors,
redaktion@sfv.fi
Vi finns på Facebook, Twitter
YouTube, Instagram och LinkedIn.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

**REDAKTIONSSEKRETERARE
OCH REDAKTÖR**
Christine Skogman
christine.skogman@sfv.fi

REDAKTÖR
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@sfv.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMBILD
Nina Dahl-Tallgren,
teaterpedagog, Wasa teater.
Foto: Sonja Finholm

Grano Oy, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Nya dimensioner för begreppet bildning
- 6 Kort
- 8 Kalender
- 9 Ordförande: Jämlikt
- 10 Ansök om SFV:s vistelsestipendier
- 11 Lärare – ansök om att delta i kursen Lärare skriver
- 12 En lång drive
- 13 Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2022
- 14 NPR-coaching med helhetssyn: mer hjälp till skolorna är på väg.
- 18 Gott samarbete förenar gymnasier i östra Finland
- 21 Bildningskolumn: Bildning i vår tid
- 22 Lyckad bokmessa i Helsingfors
- 24 Teater i undervisningen öppnar nya dörrar
- 27 Kulturkolumn: En handling av kärlek
- 28 Film i undervisningen genom Filmkamraten
- 30 Våga följa din passion
- 35 Mentorskap är givande för båda parter
- 36 Därför behövs BRAVO!
- 40 En skola med gemenskap för unga rockare
- 44 Bildningskraft fortsätter
- 46 "Ideellt arbete den bästa skolan"
- 48 Arvid Mörne-tävlingen 2023
- 49 Kåseri: Det här känns inte som Finland
- 50 Föreningsfrågan
- 51 SFV fakta
- 52 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

Det största problemet är att det ofta saknas samarbete de olika instanserna emellan. Kommunikationen mellan skolan, vården och hemmet är viktig också med tanke på att ADHD kan synas i skolan men inte hemma, och tvärtom.

Maria Sundblom-Lindberg, sidan 16.

FOTO: JANI LAUKKANEN

24

En helt ny performativ pedagogik och en bättre förståelse för hur unga tänker. Det är målsättningen med projektet teater i undervisningen. – Min dröm är att det här ska bli en permanent del av lärandet i alla skolor, säger teaterpedagog Nina Dahl-Tallgren.

► **Sidan 24**

30

Entreprenören Troy Björkman har ett råd till unga som har en passion och som vill förändra samhället: – Starta i dag. Du behöver inte vänta tills du har din utbildning klar eller tillräckligt med finansiering – det viktiga är att komma igång.

► **Sidan 30**

40

Kvällen är sen och mörkret har sänkt sig över Gillesgården i Åbo där Rockskolan finns. I den lilla replotalen i källarvåningen är det drag när hårdrocksbandet The Law drar igång med den egna låten Mind freak. Väggarna vibrerar och instrumenten blänker.

► **Sidan 40**

Frågor om donationer till SFV och SFV:s förvaltning	 JOHAN AURA KANSLICHEF johan.aura@svf.fi 040-3559 935	Frågor om SFV:s fastigheter	 STEFAN JOHANSSON FASTIGHETSDIREKTÖR stefan.johansson@svf.fi 044-7397 340
Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem	 TED ÖSTERMAN EKONOMICHEF ted.osterman@svf.fi 0400-197 692	Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar	 TOM SUNDBERG VAKTMÄSTARE tom.sundberg@svf.fi 050-3666 436
Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap	 CAMILLA NORDBLAD KANSLICHEFENS ASSISTENT camilla.nordblad@svf.fi 045-1210 864	Frågor om SFV:s publikationer och annonsering	 RABBE SANDELIN PUBLIKATIONSANSVARIG rabbe.sandelin@svf.fi 0400-453 953
Frågor om sektorn Utbildning	 NIKLAS WAHLSTRÖM SEKTORSANSVARIG, UTBILDNING niklas.wahlstrom@svf.fi 050-548 2100	Frågor om SFV:s kommunikation	 CHRISTINE SKOGMAN INFORMATIONANSVARIG christine.skogman@svf.fi 040-5136 418
Frågor om sektorn Kultur och bibliotek	 VIVEKA ÅBERG SEKTORSANSVARIG, KULTUR OCH BIBLIOTEK viveka.oberg@svf.fi 040-5331 710	Frågor om SFV:s kommunikation	 SAARA FERNSTRÖM DIGITAL INNEHÅLLSPRODUCENT saara.fernstrom@svf.fi 040-584 0122
Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning	 ANNA-KARIN ÖHMAN SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING OCH SFV:S STUDIECENTRAL anna-karin.ohman@svf.fi 050-3421 890	PROJEKTANSTÄLLDA Frågor om skolnätverket Haru och webbsidan lärort.fi.	 ANNETTE JANSSON KOORDINATOR annette.jansson@svf.fi 050-514 8844
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 AMY JÄGERSKIÖLD (TJÄNSTLEDIG) PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL amy.jagerskiold@svf.fi 050-3955 900	Frågor om skolnätverket Bravo!	 MARINA LINDHOLM KOORDINATOR, SKOLNÄTVERKET BRAVO! marina.lindholm@svf.fi 050-589 2264
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 TOVE EKLUND-HARTMAN PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL tove.eklund-hartman@svf.fi 050-3062 005	Frågor om Föreningsresursen	 MALIN STRÖM SAKKUNNIG, FÖRENINGRESURSEN Malin tar emot frågor endast per mejl: malin.strom@svf.fi foreningsresursen@svf.fi
	Frågor om projektet Bildningskraft	 JONAS AHLKOG SAKKUNNIG INOM FRI BILDNING jonas.ahlskog@svf.fi 050-514 7297	

Nya dimensioner för begreppet bildning

Det finns människor som vill se en klar skillnad mellan begreppen utbildning och bildning. Skillnaden finns förstås om man enbart beaktar den sortens utbildning som leder till en yrkesexamen – det vill säga ett bevis på att man är kompetent på ett område där ens arbete inte sällan kan få livsavgörande konsekvenser. Vi kan ta som exempel läkare, elektriker eller ingenjörer.

Men om vi tänker på den utbildning som ges i skolor, högskolor och universitet och som inte direkt leder till ett yrke, så finns där ett starkt *bildande* element, och som jag är säker på att även ökat de senaste åren. Det är troligen en funktion av att grundutbildningen inte längre behöver vara den primära källan för en ungs persons *kunskapsinhämtning*, till exempel för att stora kunskapsbanker finns fritt tillgängliga på nätet. Och av att man i ett sådant läge – där nätet glatt blandar även dubiösare kunskapskällor med de seriösa – blir tvungen att lära en ung person att även ställa sig kritiskt till informationsflödet och till sin kunskapsinhämtning. Det om något är *bildning*, och detta betonas också idag i alla våra läroplaner. Skolan handlar inte längre om att plugga detaljkunskaper; de allmänbildande aspekterna har idag fått företräde.

Men ungdomsbarometrar (se sidan 13) visar ändå att speciellt gymnasieelever är rädda för att göra ”fel” kursval. Ungdomarna upplever att kraven på dem ökat, och att ett val just nu i hög grad påverkar inte bara chanserna att komma in på högre utbildningar, utan även chanserna att under resten av livet klara sig bra. Men i själva verket har ju valmöjligheterna och möjligheterna att även ändra inriktningar eller byta jobbkariärer aldrig varit större. I ett sådant lite motsägelsefullt läge betonas åter hur den fria bildningen, och bildningselementen i utbildningen kan vidga vyerna och öppna upp för riktig resiliens.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Möt oss på Educa

Utbildningsevenemanget Educa arrangeras 27–28.1.2023 i Mässcentrum i Helsingfors. I SFV-montern får du veta mera om SFV:s skolnätverk Haru och BRAVO! som riktar sig till årskurserna 1–6. BRAVO! stöder konstämnen och Haru fokuserar på de socioemotionella färdigheterna. Koordinatorerna **Annette Jansson** och **Marina Lindholm** är på plats under hela mässan och berättar varför just din skola ska komma med och vad ni får ut av nätverket. Du får också se smakprov ur materialen som erbjuds de skolor som är med.

Tipsa oss!

SFV belönar årligen insatser för den svenskspråkiga utbildningen, kulturen och fria bildningen i Finland. Känner du någon som vi kunde uppmärksamma med ett pris eller en medalj?

Du kan sända in dina tips när som helst, formuläret på www.sfv.fi/tipsa är öppet året runt.

FOTO: ANNIE SPRATT/UNSPLASH

Fondbidrag till läromedelsproduktion för yrkesutbildningen

I år har de finlandssvenska fondernas läromedelsgrupp för första gången behandlat ansökningar och beviljat bidrag för läromedel inom yrkesutbildningen. Enligt rapporten *En inblick i läromedelsituationen för andra stadiets yrkesutbildning*

på svenska, utgiven av tankesmedjan Magma våren 2022, är bristen på läromedel stor. Det beror dels på att många branscher inom yrkesutbildningen är förhållandevis små, dels på utbildningarna i sig handlar om att eleverna helt praktiskt lär sig yrket. Det leder till att satsningar på högklassiga läromedel uteblir.

Sammanlagt 178 ansökningar lämnades in till läromedelsgruppen i år. Nu produceras 83 läromedel – 13 för grundläggande utbildningen, 68 för gymnasierna och två för yrkesutbildningen – för en summa på totalt 380 170 euro.

Merparten av de läromedel som produceras är digitala.

Samarbetsgruppen för läromedelsproduktion består sedan drygt tio år av Föreningen Konstsamfundet, Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd, SFV och Svenska kulturfonden. I år har samtliga fördubblat sitt bidrag till gruppen.

Syftet är att stödja produktionen av finlandssvenska läromedel och att arbeta för att eleverna i de svenskspråkiga skolorna i Finland ska kunna använda sig av högklassiga läromedel i samma utsträckning som de finskspråkiga eleverna och studerandena i Finland.

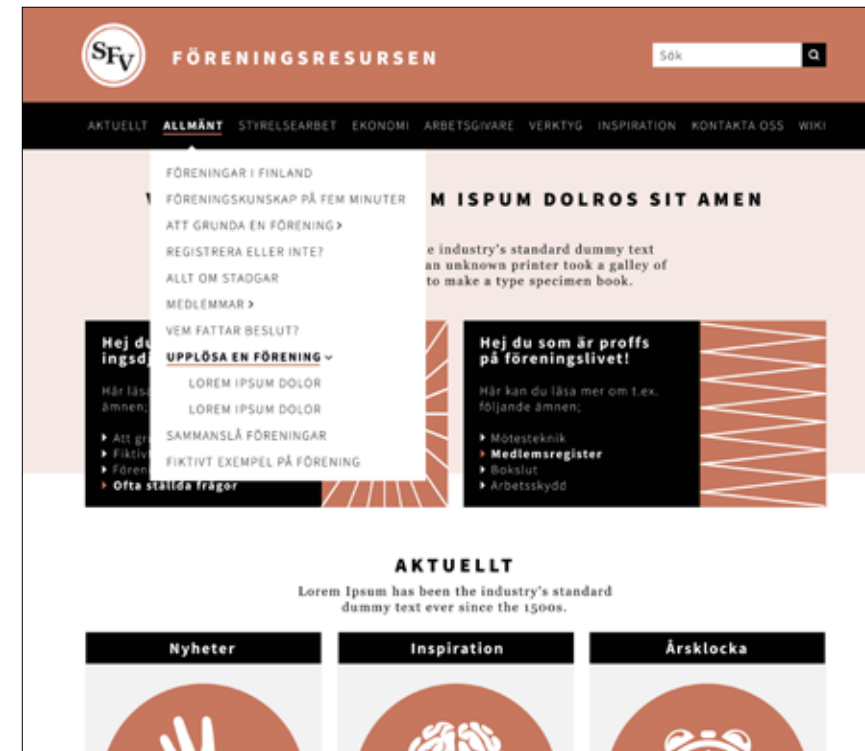
FOTO: PEXELS/STARTUPSTOCKPHOTOS

Beställ handbok i digital pedagogik

Pandemin förde med sig långa perioder av distansundervisning som förändrade pedagogiken för gott. Forskarna **Anna Slotte**, **Katarina Rejman** och **Kirsi Wallinheimo** samlade in erfarenheter från distansperioden och sammanställde en handbok i digital pedagogik. Handboken *I distansundervisningens kölvatten. Lärarefarenheter och didaktiska perspektiv på digital undervisning* går in på didaktik, elevens roll, medieekologi och språk- och kunskapsutveckling.

Enligt rapporten har digitaliseringen möjliggjort individualisering, personlig handledning, personlig respons, och gett eleven stärkt motivation och möjligheter till nya roller i klassrummet.

Kontakta niklas.wahlstrom@sfv.fi för att beställa ett gratis exemplar!

Den riktiga webbplatsen på foreningsresursen.fi kommer att skilja sig från denna skiss.

Föreningensresursen förnyas

Föreningensresursen är SFV:s webbplats med fakta, tips och råd gällande föreningsliv i Finland. Som bäst genomgår sajten en ansiktslyftning och genomgång av materialet. I skrivande stund är det oklart om den nya sajten hinner lanseras tills denna tidning delas ut, men det lönar sig att surfa över till foreningsresursen.fi för att kolla upp läget.

Några omvälvande ändringar i innehållet har inte skett. Förnyelsen handlar främst om att tekniskt strukturera om materialet så att det blir enklare och tydligare att hitta, berättar **Malin Ström**, som på arbetar med sajten på deltid.

– Vi vet att Föreningensresursen används av två sorters föreningsaktiva: de som precis startat eller ska starta i föreningslivet, och de som redan är mer erfarna, och som till exempel vill kolla ifall aktuell lagstiftning påverkar den egna verksamheten. Med förnyelsen får vi bättre struktur, och det blir också enklare för oss själva att presentera materialet på ett ändamålsenligt sätt, berättar Ström.

Bland annat har navigeringen plattats till så att användaren inte så lätt irrar bort i många lager av information. Det blir också tydligare vad som är ”hårda fakta” kring föreningslivet, och vad som är material som mer handlar om nyttiga verktyg eller inspiration i arbetet med en förening.

Malin Ström betonar att Föreningensresursen inte är en juridisk rådgivare, eller en tjänst som ger telefonrådgivning i akuta fall precis då årsmötet ska börja.

– Vi har i materialet förutsett det mesta som kan dyka upp i föreningslivet, och i kniviga frågor råder vi föreningsaktiva att konsultera en jurist. Men visst kan man fortsättningsvis kontakta oss via kontaktsidan, ifall man på sidorna inte hittat svar på någon fråga. Föreningensresursen anlitar olika föreningsexperter och strävar till att svara så fort som möjligt.

– Om frågan har allmänt intresse eller är relevant för föreningslivet i stort, kan den även dyka upp bland det permanenta materialet, berättar Ström.

1968

År 1968 ockuperade studenterna vid Helsingfors Universitet Studenthuset i Helsingfors centrum.

År 1968 kallades i efterhand i många kretsar ”det galna året”. Även SFV:s historik från 1982 omnämner ”Radikala strömningar i samhällslivet”, och ”ungdomsrevolten”. Det var fråga om krav på demokratisering, jämlikhet och delaktighet, liksom friare umgängesformer könen emellan. Historikern konstaterar att SFV:s verksamhet endast i liten mån påverkades, annat än att ”utbildningsklyftan mellan generationerna mer än tidigare beaktades i föreningens bildningsverksamhet”. Lite senare redogörs ändå för den stadgeändring som skedde några år senare, varefter nya medlemmar skrevs in i den nybildade Svenska folkskolans vänners understödsförening – en separat förening med endast en representant på Svenska folkskolans vänners årsmöte. I efterhand är det tydligt att man med ändringen ville säkra att det inte går att kuppstat ta makten över föreningens samlade kapital. Eller som historikern slår fast: ”Enligt styrelsens åsikt var stadgeändringen ägnad att främja det finlandssvenska bildningsarbetets fortsatta utveckling och fortbestånd”.

Studiecentralens kurser

EFFEKTIVARE DIGITALA ARBETSSÄTT

Tidpunkt: 24.1, 14.2 & 7.3 kl 13–16

Plats: Nätet

Digitaliseringen har förändrat hur vi organiserar vårt arbete och samarbetar med våra kolleger. Nu har vi fler möjligheter än tidigare att jobba smartare! Men vad behöver vi ändra i våra arbetssätt för att nå bättre samarbete och produktivitet? Hur kan vi stärka arbets-kulturen och de olika behov vi har, oavsett om vi arbetar på plats, på distans eller i en hybrid arbetsmodell? Under utbildningen med **Mia Liljeberg**, entreprenör och internationell TEDx-talare från Sverige, lär vi oss hur digitala verktyg kan användas till avlastning, hur vi ska planera vår arbetstid samt hur vi skapar en bra grund för kontinuerligt lärande.

HANDLEDNING I ATT UTBILDA

Tidpunkt: 26.1, 2.2 kl 9.30–11

Plats: Nätet

Vad är viktigt att tänka på vid planering och genomförande av en utbildning? Vem är du som utbildare? Under två utbildningstillfällen handleder **Tove Eklund-Hartman**, pedagogisk planerare vid SFV, deltagarna via diskussioner och reflektionsuppgifter.

ONBOARDING – NYANSTÄLLD I TREDJE SEKTORN

Tidpunkt: 7.2 kl 13–15.30

Plats: SFV-huset G18 och nätet

Är du nyanställd i ett förbund, en organisation eller en förening och vill få en snabb introduktion i hur det är att arbeta inom tredje sektorn? Under tillfället får du information som du har nytta av i ditt arbete, tips på hur du kan utveckla ditt arbete och möjligheter till nätverkande med andra organisationer. Tillfället ordnas i samarbete med Förbundsarenan.

Läs mer
och anmäl dig:
sfv.fi/evenemang

ARBETSPLATSENS JURIDISKA SPELREGLER

Tidpunkt: 8.2 och 15.2 kl 12–15.30

Plats: Nätet

Vad ska man tänka på när man formulerar avtalsvillkor? Vilka alternativ finns det för att ordna arbetstiden på ett ändamålsenligt sätt? Hur hanterar man förändringar på arbetsplatsen och vilka regler gäller för sjukfrånvaro? Under två utbildningstillfällen får vi ta del av Arbetsplatsens juridiska spelregler - praktisk arbetsrätt under handledning av **Heidi Furu** från DKCO Advokatbyrå.

DISKUSSIONSLEDARUTBILDNING – DIALOGPAUSMETODEN

Tidpunkt och plats: 30.3 Åbo, 4.4 Vasa, 13.4 Helsingfors. Samtliga tillfällen ordnas kl 8.30–16

Längtar du efter fler konstruktiva samtal? Eller att fördjupa förståelsen för olika fenomen ur olika perspektiv? Genom Dialogpaus-metoden kan du arrangera och leda samtal och även inkludera dem, vars röst inte alltid hörs i våra gemensamma diskussioner. Under utbildningen deltar du i en Dialogpaus-diskussion, lär dig Dialogpausmetodens grunder, de viktigaste verktygen samt bästa tipsen för arrangörer och diskussionsledare. Du får även planera din egna Dialogpaus-diskussion. Utbildare är **Jonna Similä** från Dialogpaus-stiftelsen.

AFTER WORK: BILDNING – NORDENS FRAMGÅNGSSAGA

Tidpunkt: 12.4 kl. 17

Plats: Helsingfors

Lene Rachel Andersen, dansk ekonom, filosof, futurist och författare medverkar och föreläser utgående från den internationellt uppmärksammade boken *The Nordic Secret* om folkbildning som nyckeln till den nordiska framgångssagan.

Jämlikt

Finlands PISA-resultat sjunker. Satya Brink, kanadensisk forskare, föreslog på ett seminarium för några år sedan en blixtnabb lösning: stäng skolan för Finlands pojkar. Självklart skämtade hon. Men ekvationen stämmer. Flickornas genomsnittligt högre resultat skulle skjuta upp Finland i toppen.

Skilnaderna mellan flickors och pojkars skolprestationer är en av de frågor som inte får lämnas obesvarad och utan insatser. Kunskapssamhällets framgång bygger på att så många som möjligt kan så mycket som möjligt. Att analysera det som sker i klassrummet också ur ett genusperspektiv är viktigt för både samhället och individen. Eller som Brink också konstaterade med glimten i ögat: vi vill väl att de högrepresterande flickorna en dag ska hitta partners som de känner de kan möta som sin jämlike.

Jämlikhet i utbildningen är en komplex väv där detta är en av trådarna. Skillnaderna i läroresultat har också ökat mellan regioner, mellan elever från olika socioekonomisk eller språklig bakgrund, och hos elevgrupper med funktionsvariationer. Allt detta avslöjar en orättvisa: elever får inte i tillräckligt hög grad lika möjligheter att lära i förhållande till sina olika förutsättningar.

Nationellt har också gruppen lågpresterande elever vuxit. Vi har, inte utan stolthet, tidigare kunnat säga att en orsak till Finlands rent av uppseendeväckande goda resultat har varit att ingen lämnas på efterkälken. Nu växer istället gapet mellan dem i täten och dem som kämpar för att alls hinna med. I klartext handlar det om att alltför många inte får den hjälp de behöver för att nå sin fulla potential. Det är ett slöseri med resurser som ett litet land inte har råd med.

När SFV grundades för 140 år sedan var ett av uppdragen att i samverkan med lokala krafter bygga skolor där skolor ännu inte fanns i Finlands svenskbygder. I dag finns SFV fortfarande till för den svenska skolan i Finland, men nu är vi istället med och bygger mer jämlika förutsättningar för lärandet. Det här är ett av de fyra mål för vår verksamhet som vi tagit fram i samråd med forskare och i dialog med dem som jobbar inom de sektorer vi finns till för. När vi understryker att det vi gör i dag bygger på forskning och beprövad erfarenhet är det detta det handlar om – vi tror att de som jobbar inom de sektorer vi finns till för är de som vet bäst var de verkligt stora behoven finns och hur de kan mötas.

Ett annat av SFV:s mål är välbefinnande i utbildningen. Där visar undersökningar att flickor överlag mår sämre än pojkar i våra skolor – och att prestationer och välbefinnande inte per automatik korrelerar positivt. Också det är en utmaning när vi tillsammans bygger bättre jämlikhet i utbildningssystemet.

Läs mer om våra strategiska mål på SFV:s webbsidor. Hur de omsätts i handling, i projekt runt om i Svenskfinland, kan du läsa om i varje nummer av den tidskrift du håller i din hand. Tillsammans bygger vi förbättring.

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Ansök om SFV:s vistelsestipendier

I december kan undervisande personal inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och andra stadiet, kulturarbetare, bibliotekarier och pedagoger inom fria bildningen ansöka om SFV:s två månader långa vistelsestipendier i Ingå skärgård och i Västanfjärd under sommaren 2023. Författare kan ansöka om en tre veckor lång vistelse på Nordens Folkhögskola Biskops Arnö i Sverige. Ansökningstiden för SFV:s vistelsestipendier är 1–31.12.2022. Skicka in din ansökan via ansökningsblanketten på SFV:s webbplats: www.sfv.fi/vistelser.

BISKOPS ARNÖ. SFV:s vistelsestipendium för författare gäller en tre veckor lång vistelse på Biskops Arnö vid Mälaren i Bålsta, Sverige. Vistelsen skall ske under perioden april 2023 till mars 2024. SFV bekostar uppehållet samt tur- och returresan. Stipendiaten kan under vistelseperioden ta del av de aktiviteter som ordnas på Biskops Arnö. Kriterierna för att ansöka om stipendiet är finländskt medborgarskap, skönlitterär verksamhet på svenska och minst en, men högst tre utgivna böcker på svenska.

Den sökande skall alltså ha hunnit en bit på vägen i sitt skrivande. I urvalsprocessen betonar vi professionalitet och litterär nivå. Ansökan skall innehålla en tydlig arbetsplan, ett mål och ungefärlig tidtabell.

” En helg är det bröllop och jag bjuder in mig själv till efterfesten. Det är fest i den medeltida salen och Avicii strömmar ut ur den 700 år gamla stenbyggnaden. [...]Folk sneglar först men frågar sedan om NATO och Finland och Sverige och krig och fred och vapen och samtid och landsgräns och det är Aviici ur medeltida sten.

Poeten Rosanna Fellman, 01.07.2022. Publicerat i SFV:s Biskops Arnö-blogg.

BEIJARHOLMEN. SFV ger möjlighet till en två månader lång sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå, för undervisande personal inom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och andra stadiet. Beijarholmen är ett paradis med fina stränder och mjuka klippor. På holmen finns två välutrustade stugor med kök, matrum, sovrums och var sin bastu. Stället lämpar sig ypperligt för en barnfamilj och den ena byggnaden kan fungera som gäststuga. Vistelsen förutsätter praktiska färdigheter i båthantering och navigation och en båt står till förfogande under hela vistelseperioden. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna. Två vistelsestipendier på Beijarholmen delas ut. Vistelserna fördelas enligt följande: 15.5–14.7 och 16.7–15.9.

” Här kan man njuta av varje ögonblick av måltiden medan man beundrar de underbara havslandskaperna och klipporna utanför. Det var åtminstone det vad vi gjorde, från morgon till sent på kvällen. [...]Ingen kan förstå skärgårdens magi, de pastellfärgade kvällar och stjärnklara nätterna, om de inte har upplevt det själva

Minna Beijar, förskollärare i språkbadsdaghem 07.10.2022. Publicerat i SFV:s Beijarholmsblogg.

LILLHOLMEN. Kulturarbetare, bibliotekarier och pedagoger inom fria bildningen kan ansöka om en två månader lång sommarvistelse på Lillholmen i Västanfjärd. Lillholmen är ett idylliskt allmogetorp, naturskönt beläget med en barnvänlig simstrand och väg ända fram. Huvudbyggnaden består av två rum och kök och en vindsvåning med ett litet sovrums. El och rinnande vatten finns. I den separata bastubyggnaden finns dessutom ett sovrums, idealiskt för gäster. Det finns tillgång till roddbåt och en liten motorbåt. Vistelsen är hyresfri, men stipendiaterna svarar själva för konsumtionskostnaderna.

Två vistelsestipendier på Lillholmen delas ut. Vistelserna fördelas enligt följande: 15.5–14.7 och 16.7–15.9.

” Sommarlov på Lillholmen blev precis som Anita Hegerland sjunger " Ett sommarlov på landet med bad, sol, jordgubbar och glass". Vi sprang precis som hon barfota i gräset och hörde många humlor surrar i det fantastiskt vackra äppelträdet bakom gäststugan.

Inga-Lill Leskinen-Sundqvist, språklärare i svenska som främmande språk 17.06.2022. Publicerat i SFV:s Lillholmsblogg.

FOTO: FRIDA LÖNNROOS

Lärare – ansök om att delta i kursen Lärare skriver

Vill du förändra bilden av läraryrket? Brinner du för att berätta om din vardag i skolan för allmänheten för att öka förståelsen för och kunskapen om ditt yrke? Då ska du ansöka om att få delta i kursen Lärare skriver på Nordens Folkhögskola Biskops Arnö i Sverige. År 2023 arrangeras kursen 24–28 juli.

Du som deltar i kursen *Lärare skriver* får möjlighet att skriva olika typer av texter med utgångspunkt i dina erfarenheter och din yrkesroll i skolans värld. Genom att göra din röst hörd kan du bidra till en mer nyanserad bild av en yrkeskår som tar ett stort ansvar för lärandet i våra skolor, varje dag. I förlängningen handlar det om att styra beskrivningen av skolans viktiga och samhällsnyttiga roll och påverka utvecklingen. I den riktning som lärare vill. Som du vill.

På kursen väljer du själv temat och formen för din text: debattartikel, krönika eller kanske en essä. Vi diskuterar saker som berättarteknik, stil, ton och avgräns-

ning, samt läser och analyserar andras texter. Du får också tid att arbeta med din egen text. Kursen leds av Anders Sundelin, en erfaren kursledare och författare.

DU SOM SÖKER ÄR YRKESVERKSAM SOM:

- lärare på förskola,
- klasslärare årskurs 1–6,
- ämneslärare årskurs 6–9,
- lärare på andra stadiet,
- speciallärare, eller
- elev- och studiehandledare.

Ansökningstiden är 1–31.12.2022. Du ansöker på sfv.fi/stipendier. Till kursen antas sammanlagt 15 deltagare, av vilka

två är reserverade för SFV:s stipendiater. SFV bekostar kursen och uppehållet inklusive måltider samt resekostnader.

Kursen är ett samprojekt mellan Lärarstiftelsen i Sverige och där Nordens Folkhögskola Biskops Arnö. ■

En lång drive

Text Saara Fernström ~ Foto Rabbe Sandelin

Beatrice Östman, kurskoordinator vid SFV:s studiecentral i Åbo, går i pension i november 2022 efter att ha ägnat hela sitt yrkesaktiva liv åt folkbildning och föreningsliv.

Hon var bland de första som studerade APF (Administration, planering och forskning) på pedagogiska fakulteten i Vasa och skrev sin avhandling om folkbildning. Den röda tråden fortsatte genom arbetslivet, först på Finlands Svenska Scouter, sedan på Marthaförbundet i Helsingfors, och slutligen 1999 på Studiecentralen i Åbo. Tjänsten erbjöds till henne oväntat:

– Jag var på en organisationskonferens i Helsingfors när en lång mörk man kom rakt mot mig. Han sa att det behövs en studiesekreterare i Åboland och erbjöd tjänsten åt mig på rak arm, och på den vägen är det, skrattar Beatrice.

Den mörka främlingen var Studiecentralens rektor Björn Wallén.

Beatrice har sedan dess arbetat med att ta emot anmälningar till studiecentralens utbildningar och granska redovisningar. Hon har också ordnat kurser för anställda och förtroendevalda inom föreningsfältet i Åbo samt initierat och drivit olika projekt tillsammans med föreningsfältet i Åboland. Hon brinner för det nordiska och har upprepade gånger varit ordförande i FNV, Förbundet Nordisk vuxenupplysning, som SFV är medlem i.

– Beatrice är en alldeles underbar person som ser saker från den goda sidan. Hon har alltid varit väldigt motiverad och brunnit för sitt arbete – hon kan vara stolt över sitt livsverk, säger Anna-Karin Öhman, rektor för SFV:s studiecentral.

Beatrice är känd bland SFV-kollegerna även för sin passion för golf.

– Det stämmer att jag kommer att spendera mer tid på golfbanan – det är hela familjens gemensamma grej! Jag kommer också att vistas mer i Vörå, varifrån jag är hemma.

Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2022;

Trots hygglig livstillfredsställelse frågetecken kring psykisk ohälsa och könsidentitet

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Maija Astikainen

Våren 2022 svarade knappa 900 svenskspråkiga unga i åldern 15–19 på den tredje svenskspråkiga ungdomsbarometern. Trots att både coronapandemin och Ukrainakriget syns i svaren är det oron för framtiden liksom frågor om könsidentitet som fångar ungdomsforskarnas uppmärksamhet.

Barometern visar att de flesta unga mår bra, men den negativa trenden håller i sig – de vitsord unga ger för sitt liv i stort och det egna psykiska välbefinnandet har försämrats vid varje mättillfälle; 2018, 2020 och nu 2022.

Trots allt är ungdomarna relativt nöjda – på skolvitsordsskalan (4–10) ger de i snitt vitsordet 8 för sin livstillfredsställelse – har medeltalet för det psykiska välbefinnandet sjunkit. Ungdomsforskare **Matilda Wrede-Jäntti** påminner om att de ungas tolkning av begreppet ”psykisk ohälsa” är mycket omfattande och inrymmer vid sidan om diagnoser också en hel rad känslor och tillstånd som till sin natur inte är medicinska.

– Det kan handla om till exempel nervositet inför prestationer eller om besvikelser och tillkortakommanden som hör livet till.

Enligt Wrede-Jäntti har ändå omfattningen av den upplevda psykiska ohälsan, som inkluderar mer allmän oro för framtiden, nu antagit sådana proportioner – varannan ung uppger sig känna ångest inför framtiden – att vi måste rikta ljuskäglan från individen och medicinska

Matilda Wrede-Jäntti

tillstånd mot strukturer i samhället och sociala förändringar.

– I ljuset av det här måste vi hitta förklaringar till den höga siffran för psykiskt illamående, samtidigt som våra unga lever i en tid av aldrig tidigare skådat välstånd. Varför mår flickor psykiskt märkbart sämre än pojkar? Hur skall vi förstå att allt fler unga, åtminstone tidvis, inte känner sig bekväma i det kön de tillskrivits vid födseln? Den senare frågan fångar aktuella, kulturella strömningar i västvärlden och vore viktig att utreda närmare.

INTE BARA ONT UNDER CORONAN.

Coronaperioden syns som en klart negativ period, men för vissa förde den även med sig något gott. Andelen positiva svar dominerar inom fyra av baro-

meterns tolv temaområden: ”min ekonomiska situation”, ”mina kompisrelationer”, ”min uppfattning om vad jag klarar av” och ”mina föräldrar”. Glädjande är att en betydande andel (81 procent) av ungdomarna klarade av att upprätthålla kontakten till sina kompisar under pandemin.

– Det ligger nära till hands att tro att ungdomarna kompenserat de fysiska träffarna med flitigare möten på nätet. Men ett överraskande resultat från barometern är att så inte är fallet, jämfört med 2020 uppger ungdomarna att de har färre vänner som de umgås med enbart över nätet.

Wrede-Jäntti tror att nedgången kan förklaras dels av hur coronabegränsningarna utformades, dels av de sociala mediernas natur.

– I och med att restriktionerna gällde primärt grupper, fortsatte många unga att fysiskt hålla kontakt med sina allra närmaste vänner. Och då sociala medier långt baserar sig på att man antingen själv postar eller följer andras – inte nödvändigtvis så nära vänner – uppdateringar, fanns det helt enkelt mindre att dela med andra.

Ungdomsbarometerns rapport sammanställdes av **Lia Markelin**, samhällsanalytiker vid tankesmedjan Magma. Rapporten kan laddas ner på magma.fi, där man också kan se en video från lanseringstillställningen. Ungdomsbarometern 2022 bestod av Brita Maria Renlunds stiftelse. ■

Behovet av hjälp för barn och unga med misstanke om ADHD är överväldigande.
– Jag tror att många inom vård och skola känner en utmattning på grund av brist på kunskaper och brist på resurser när det gäller elever med särskilda behov, säger Maria Sundblom-Lindberg.

NPR-coaching med

HELHETSSYN

Mer hjälp till skolorna är på väg

Hon brukar visa upp ett porträtt när hon talar om ADHD. På bilden syns sex glada, harmoniska barn. Det är omöjligt att gissa vem det är på bilden som har diagnos. Hon avslöjar det inte heller men poängen är tydlig: neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, syns inte utåt. Och har man bara träffat en person med ADHD har man bara sett en variation på ADHD/ADD – kombinerar man olika diagnoskriterier med varandra kan man nå upp till 39 000 variationer.

Text Saara Fernström ~ Foto Jani Laukkanen

Det var just i egenskap av mamma som psykoterapeuten, prästen, fem-före-läraren, filosofie magistern Maria Sundblom-Lindberg upptäckte i praktiken hur långsamt och mödosamt det är att få diagnos på svenska i Finland inom den offentliga vården.

– Det tog fem år från misstanke och två år från aktivt sökande av hjälp. De åren knäckte nästan familjen. Om man skulle kunna backa bandet skulle vi ha gått privat och förkortat tiden till ett halvår men vi blev rekommenderade att gå kommunalt.

Privat utredning och diagnos kan kosta tretusen euro. Alla har definitivt inte råd med det. Årskostnaden för samtalsstöd för både individuell terapi och familjeterapi är cirka sextusen euro utan FPA-stöd.

Om man tar den långa, offentliga vägen står staten för merparten av kostnaderna.

Det tredje alternativet, att inte identifiera och utreda funktionsnedsätt-

ningen, blir dyrast för alla. Sannolikheten att drabbas av depression och annan psykisk ohälsa, utanförskap och slutligen missbruk är stor om man inte får hjälp. Dessutom tenderar man att bli oftare och allvarigare fysiskt sjuk på grund av utmattning. Statistiken bekräftar prognosen: en person med odiagnosticerad, ovårdad ADHD har en tretton år kortare förväntad livslängd än andra. Med tanke på att det är 5–9 procent av barnen som har ADHD handlar det om ett omfattande problem. Ovårdad NPF är mycket dyrt men fel diagnos, fel vård och fel insatser kostar också pengar.

Att inte få vård belastar förstås individen, familjen, skolan och samhället mest. Det är sämst för alla parter, men enligt Sundblom-Lindberg är det många som inte får rätt hjälp och vård av många orsaker.

HJÄLP – PÅ SVENSKA. Hon har tillsammans med läraren, coachen och mentaltränaren Mikaela Albäck nyligen genomfört en kartläggning över NPF-läget i Svenskfinland. Kartläggningen

bekostades med ett stipendium från Brita Maria Renlunds stiftelse och omfattade förutom unga med NPF och deras föräldrar även tjänstemän, politiker, läkare och lärare, rektorer och kuratorer.

Just nu är det mycket svårt att få utredning och vård på svenska på tvåspråkiga orter, i synnerhet i Nyland. Utredning med tolk är svårt för alla men i synnerhet när barnet har ADHD, säger Sundblom-Lindberg och kallar läget katastrofalt.

– Vi har rätt till vård på svenska enligt grundlagen, en rättighet som kommunerna inte uppfyller. Mycket som handlar om psykisk ohälsa på HUS sidor är enbart på finska och de nationella förbunden har också de nästan bara information på finska. Barnavårdsföreningen och Folkhälsan har däremot info på svenska.

ADHD/ADD handlar mycket om en oförmåga att hantera energinivåer. Behovet av återhämtning är stort. Skolelever med ADHD blir ofta utmattade och oförmögna att ta sig till skolan. →

Det saknas folkbildning, säger Maria Sundblom-Lindberg. En person med ADHD kan vara sjukt smart och få bra betyg. Det är inte en kognitiv funktionsnedsättning.

– Föräldern kan undra hur det är möjligt eftersom barnet inte tycks göra någonting alls – men barnet är utmattat av sin dysfunktion. Allt är så fruktansvärt tungt – att tömma diskmaskinen kan vara som att bestiga Mount Everest. Allt som har med rutiner, planering och schema att göra är svårt. Sömnstörningar och ett omvänt dygn ingår ofta. Vetskapen om att man inte lever som man ska för att passa in i samhället skapar utmattning.

Att komma över alla hinder som en utredning kräver kan vara en enorm ansträngning för individen. ADHD är per definition ett tillstånd där man har svårt att hålla ut med en långsiktig uppgift. Att leta upp olika människor och boka tider och dessutom hålla dem är nästan omöjligt. I ett samhälle där det kan ta många år att få en diagnos den kommunala vägen, och där vårdstigen

” Att komma över alla hinder som en utredning kräver kan vara en enorm ansträngning för individen.

kan vara upp till fem år lång, är det självklart att många ger upp.

– Man får ofta en enda chans att hjälpa, säger Sundblom-Lindberg och menar att man måste anstränga sig mer för att ta handen när den sträcks mot vården.

En uppenbar orsak till nuläget är personalbrist och undermåliga vårdstigar men även bristen på NPF-kunnande och NPF-coacher inom vård och skola eftersom det inte på länge har funnits någon utbildning på svenska i Finland. Vasa universitet arrangerar just nu en distansutbildning på svenska som Sundblom-Lindberg deltar i för att få en formell kompetens som NPF-coach.

VISION OM EN HELHETSLÖSNING. Kartläggningen som Sundblom-Lindberg genomförde tillsammans med Albäck fortsätter nu med SFV:s stöd i Mattlidens skola i Esbo och i Helsinge gymnasium i Vanda med nästa steg: NPF-handledning till lärarna. Ämneslärarna får ökad förståelse för elever med NPF genom föreläsningar, arbetshandledning och konkreta pedagogiska övningar – en del av dessa är för hela kollegiet, andra moment genomförs i mindre grupper. Det yttersta målet är att skapa pedagogiska modeller som kan tas i bruk i hela landets svenska skolor, och en samsyn kring uppdraget, vilket är till stöd för alla.

Det största problemet är att det ofta saknas samarbete de olika instanserna emellan. Kommunikationen mellan skolan, vården och hemmet är viktig också med tanke på att ADHD kan synas i skolan men inte hemma, och tvärtom.

”

Det yttersta målet är att skapa pedagogiska modeller som kan tas i bruk i hela landets svenska skolor, och en samsyn kring uppdraget, vilket är till stöd för alla.

– Jag vill jobba integrativt och helhetsmässigt, förklarar Sundblom-Lindberg och klargör för sin vision om en mer integrerad ADHD-hjälp i form av NPF-team i skolor och inom vården.

Det integrativa betyder att stödet både för individen, familjen och skolan kommer från ett enda ställe.

Stödet för individen betyder utredning, medicin, terapi och stöd i skolan.

Stödet för familjen betyder utbildning, familjeterapi och stöd med skolan och från FPA.

Stödet för skolan betyder utbildning och arbetshandledning kring NPF av den typ som just nu piloteras i Mattlidens skola och i Helsinge gymnasium.

Alla dessa funktioner ska kommunicera med varandra i ett nätverk.

– Just nu är det ofta upp till familjerna att själva leta efter svenskspråkiga psykologer, läkare och NPF-coacher, och föra över informationen till skolan och se till att eleven får det stöd hen är berättigad till. Det handlar om familjer som redan

är på bristningsgränsen och den här vårdstigen är övermäktig. Dessutom ifrågasätts ofta föräldrarna och barnet under processens gång.

Varje skola borde alltså ha en handlingsplan vid misstanke om ADHD där vårdkedjan är tydlig.

– Eftersom det ofta inte finns vård på svenska är min dröm att skolhälsovården skulle ta hand om detta. Det skulle skapa ett närmare samarbete mellan vård och skola med personal som redan känner eleven.

Det är inte omöjligt att få en förändring till stånd. Sundblom-Lindberg tror på att ta vara på det goda som redan görs.

Det finns några organisationer och föreningar som redan jobbar med frågorna men behovet av hjälp är så stort att alla aktörer behövs, säger hon.

– Vi vill också gärna att städer, kommuner och skolor som redan har ett fungerande NPF-stöd kontaktar oss. Deras strategi kan bli en modell för andra, efterlyser hon.

Ytterligare ett viktigt steg i rätt riktning är att forskningen kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har ökat.

– Med små insatser i klassrummet men med en ny blick kan man minska stressen. Jag uppmanar alla rektorer och bildningschefer att satsa på skolningar. Här kan lärarna också ta individuellt ansvar. De senaste åren har det nämligen hänt otroligt mycket utveckling inom hjärnforskning men också inom pedagogik och didaktik. Om man har utbildat sig före 2015 har man skäl att fortbilda sig inom NPF för att kunna bemöta NPF-eleverna bättre, menar Sundblom-Lindberg. ■

Vad är ADHD/ADD?

- En neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) som är livslång men som kan medicineras och hanteras med bra stöd.

Symptom

- Koncentrationsproblem
- Impulsivitet
- Överaktivitet/passivitet
- Bristande motivation
- Nedsatt konsekvensbedömning
- Svårt att uppfatta tid
- Svårt att organisera och planera
- Svårt med känsloreglering
- Ofta inre oro och ångest

Har jag ADHD?

- Alla kan ha drag av ADHD men att ha en ADHD-diagnos innebär en varaktig funktionsnedsättning på många plan som skapar allvarligt nedsatt förmåga i vardagen samt psykisk ohälsa. Det lönar sig att börja med att tala med någon som kan berätta mer om skillnaden om man har misstanke.

- Om man fortfarande inte kan utesluta behovet av vård tar man kontakt med skolhälsovården, arbetshälsovården, hälsostationen eller, om man har råd, en privat vårdinstans.

Med hjälp av
Vännerna

Nepsy-coach på svenska

SFV:s mål: Jämlik utbildning

Beviljat ändamål: För fortbildning i bemötande av barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Bidragmottagare: Maria Sundblom-Lindberg

Beviljat belopp: 3000

Tidsperiod: 08/22 - 03/23

Förväntat resultat: Ökad kunskap i området som grund för vidareplanering av stödformer för familjer med barn med NPF-diagnos.

Gott samarbete förenar gymnasier i östra Finland

Text Camilla Lindberg ~ Foto Frida Lönnroos

Nätverket SiBoLoKo har inlett ett fruktbart samarbete kring flerformsundervisningen. Tongångarna är positiva och som bäst utvecklar man tutorverksamheten med stöd av SFV.

Ute i glesbygden finns det många små finlands-svenska gymnasier. Ett av dem är Kotka Svenska Samskola med cirka 30 elever i gymnasiet. I närheten finns även gymnasierna i Sibbo som har cirka 150 studerande och Lovisa med cirka 100 studerande.

– För små gymnasier kan det vara utmanande att förverkliga de fördjupade kurserna och få ihop en grupp. Ibland kan det vara endast en eller två

som anmäler intresse för ett ämne, säger **Anders Nordström** som är rektor för Lovisa Gymnasium.

För att råda bot på problematiken har de här gymnasierna startat ett treårigt samarbetsprojekt för att utveckla flerformsundervisningen. I samma nätverk ingår också Borgå Gymnasium med cirka 300 elever.

Nätverket kallar sig SiBoLoKo och ingår sedan tidigare i GNet, ett ännu större nätverk av gymnasier.

Det nya samarbetet går i korthet ut på att skolornas studerande ges möjlighet att delta i gemensamma kurser som ordnas över nätet.

– Läraren är alltid på distans, eftersom hybridundervisning blir för krävande. Däremot kan alla studerande välja om de vill studera hemifrån eller sitta ensamma eller tillsammans i skolan, säger Anders Nordström.

Varje torsdag träffas studerandena och läraren över nätet under en nittio

minuter lång lektion. Resten är självstudier.

Under de senaste två läsåren har man använt det nya systemet inom geografi, franska, historia, filosofi och programmering.

– På det här sättet försöker vi undvika att man sitter och gör ungefär samma saker i alla skolor, men på varsitt håll. Men det handlar inte enbart om samarbete kring administrationen, utan framförallt vill vi utveckla det pedagogiska, säger Nordström.

Med hjälp av stöd från SFV har skolorna utvecklat en form av tutorverksamhet. I varje skola finns nu en utsedd person som fungerar i den rollen.

– Min uppgift är att koordinera verksamheten på den egna skolan och hjälpa studerande med det praktiska. Jag hjälper också lärarna med planeringen,

säger **Nina Sund** från Kotka Svenska Samskola.

Nina Sund har fungerat som tutor för sin skola, men samtidigt har hon också varit lärare i en nätkurs i geografi. Hennes erfarenhet är att det hittills varit lärarna som behövt mest stöd. De flesta studerande har klarat av utmaningarna förvånansvärt väl, inklusive den tekniska biten.

”

På det här sättet försöker vi undvika att man sitter och gör ungefär samma saker i alla skolor, men på varsitt håll.

Anders Nordström

– Jag tycker att det här är ett bra koncept. Det är roligt att undervisa online och positivt att få utveckla helt nya uppgiftstyper som den här undervisningen kräver, säger hon.

Hela projektet är en typ av pilotprojekt där man genom försök och misstag ska ta fram ny kunskap som man sedan förädlar.

– Vi tutorlärare samlar in information om projektet både från studerande →

och lärare som undervisat i de här flerformskurserna, säger Nina Sund.

En upptäckt som både Nina Sund och rektorn Anders Nordström lyfter fram, är att det verkar löna sig att låta kursen löpa över två perioder, i stället för över en. På det sättet kan man minska andelen självstudier och ha fler gemensamma träffar över nätet.

Madicken Lund från Lovisa Gymnasium har deltagit i en distanskurs i geografi och är hittills nöjd med sina studier. – Det är spännande och intressant. Efterhand blir man mera bekväm med att ställa frågor över nätet. Jag var först orolig för att allt skulle kännas stelt, men det känns nästan som att sitta i klassrummet, säger hon.

Enligt rektorn Anders Nordström är den huvudsakliga målsättningen att samarbetet ska vara till nytta för alla studerande.

– Men det här samarbetet är också positivt för de lärare som annars jobbar väldigt ensamma med sitt eget ämne.

Anders Nordström ger en eloge till Borgå Gymnasium. Det är den skola i

SiBoLoKo-nätverket som på grund av sin storlek kanske haft minst nytta av samarbetet.

– De har varit stöttande och förstående och haft en bra inställning även om de inte alltid gynnsats själva.

Niklas Wahlström som är sektorsansvarig för utbildningsfrågorna vid SFV lyfter fram begreppet ”jämlig utbildning”.

– I vår strategi ingår att jobba för den målsättningen. Det kan till exempel innebära att man ska ha samma möjligheter att få bra undervisning, oberoende om man går i Lovisa Gymnasium eller i ett stort gymnasium i storstadsregionen. Därför har vi valt att stöda det här projektet.

Enligt Niklas Wahlström är också avståndet mellan hem och skola en jämlikhetsfråga. Han tror att den här typen av lösningar kan bli allt vanligare i Finland då flyttrörelsen försvagar skolornas elevunderlag i vissa regioner.

–Flerformsundervisningen kan bromsa nedstängningen av skolor på både grundläggande nivå och andra stadiet.

Den kan stärka möjligheterna att bevara många skolor och trygga ett rimligt avstånd mellan hem och skola. ■

Med hjälp av Vännerna

Flerformstudier

SFV:s mål: Jämlig utbildning

Beviljat ändamål: För utvecklandet av samarbete och gemensamma flerformsstudier i ämnen och moduler med få studerande.

Bidragmottagare: Lovisa gymnasium i samarbete med Borgå gymnasium, Kotka svenska samskola och Sibbo gymnasium.

Beviljat belopp: 36 960 euro

Tidsperiod: 1.8.2021–31.7.2023

Förväntat resultat: Ökat kunskaps- och kompetensutveckling samt intensifierat samarbete mellan läroanstalter.

Bildning i vår tid

Bildning kan beskrivas som människans medvetna och reflektiva relation till sin omvärld.

Denna relation förändras, vare sig vi vill eller inte, under hela vårt livslopp. Vi blir mera människor. Formell utbildning i skolan eller professionell utveckling i arbetslivet berör oftast endast de mer instrumentella eller ytliga aspekterna av vår relation till omvärlden. Det är de stora livshändelserna som omdefinierar eller ifrågasätter denna relation på ett mer grundläggande sätt. Att avsluta läroplikten, börja på sitt första jobb, hitta en partner, köpa bostad, bli förälder, bli uppsagd, flytta till en annan ort eller land, bli allvarligt sjuk, pensionera sig, förlora sina föräldrar. Händelser som får oss att stanna upp, tänka till, fråga om råd, ta ställning till vad vi vill. Vad är viktigt och värdefullt?

Det är sällan dessa livshändelser kan förstås i termer av bildningsresor, varken i forskningen eller i den offentliga debatten. Bildning förknippas fortfarande, år 2022, med vetande och kunskapsförvärdande av formell karaktär. Vi ser framför oss den belasta personligheten försedd med tankens klarhet och tungans kvickhet. Någon som hanterar komplexa fenomen med abstrakta begrepp, kan formulera sig och framföra sin åsikt, ta ställning och debattera. Helst på engelska, tyska eller franska.

I beskrivningen av bildning som människans relation till sin omvärld, ska människan läsas i pluralis. I relationen ingår alltid våra medmänniskor. Omvärlden är ingen abstraktion. Den omfattar vår planet och vårt universum, dess flora och fauna och alla de resurser som finns och behövs. I omvärlden ingår organisatoriska, sociala och politiska fenomen, till exempel ett på ett nytt sätt organiserat hälso- och sjukvårdssystem, kraftigt höjda matpriser, lärarnas missnöje med sitt arbete, fotbolls-VM i Qatar, influensers och allt käbbel på sociala medier.

De senaste åren har varit kollektivt bildande. Coronapandemin, Rysslands krig mot Ukraina och energikrisen har tvingat oss att ändra våra dagliga vanor, lära oss mera, ta ställning och agera på nya sätt. Vi har använt munskydd, jobbat och studerat på distans, donerat pengar till hjälporganisationer och laddat ner applikationer som följer priset på el producerat med vindkraft. Vi har kanske inte ännu stannat upp, tänkt till och på ett grundläggande sätt reflekterat över och omvärderat vår relation till omvärlden. Men denna reflektiva aktivitet pågår i vardagliga möten mellan människor: på dagstidningars insändarspalter, i kafferum, på avdelnings- och styrelsemöten, på ungdomsföreningens loppis samt före och efter körövningen.

Vi borde lyssna till det som sägs i dessa möten och diskussioner.

För 20 år sedan skrev den kanadensiske vuxenpedagogen Michael Welton om lyssnandet som en avsiktlig pedagogisk praktik och en av medborgarsamhällets vitala kompetenser. Han utgick ifrån, före de sociala mediernas uppkomst, att vår förmåga att kommunicera hade eroderats och att den borde restaureras. Lyssnandet förutsätter ett medkännande och respektfullt förhållningssätt till medmänniskan. Syftet är att förstå den andres mening och synpunkt. Lyssnandet öppnar upp för meningsskiljaktigheter och konflikter, men också för förståelse för att man tillhör en gemenskap. Lyssnandet medför en risk eftersom jag måste ändra på mitt sätt att tänka, vara och agera, förstå att jag har haft fel – lära mig. Det eftertänksamma lyssnandet kan förändra min relation till min omvärld.

Petri Salo

PETRI SALO ÄR PROFESSOR I VUXENPEDAGOGIK MED LIVSLÅNGT INTRESSE FÖR DEN FRIA BILDNINGEN. FOTO: PETRI SALO

De senaste åren har varit kollektivt bildande.

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Rabbe Sandelin, Pia Pettersson

Lyckad bokmässa i Helsingfors

SFV:s biografiserie fick åter berättigad uppmärksamhet på Helsingfors bokmässa i slutet av oktober. Årets biografnyheter presenterades i SFV:s monter och även som scenprogram, och i monter kunde man också bekanta sig med SFV:s stöd för bokcirkel.

Ovan: Höstens nya SFV-biografier över Anna Bäckström och Allan Wallenius presenterades av författarna Pia Heikkilä (t.v.) och Annyi Gardberg. Henrik Huldén ledde samtalet. Nedan: SFV-montern följde det redan beprövade öppna och lättillgängliga konceptet. Mässbesökarna kunde också delta i en lättisam enkät: Vilken av SFV:s biografobjekt är du? Deltagarna identifierade sig mest med Erik Cainberg - bildhuggare som inte fick så mycket gjort. På delad andra plats kom Anna Bäckström, Claés Cedercreutz och Sigrid Schauman, medan Algot Niska, Helena Westermarck och Martin Wegelius delade på tredjeplatsen.

Ovan: Under ett scenprogram diskuterade Mia Franck, Fredrik Sonck, Anna Friman och Mårten Westö SFV:s litterära tävlingar under ledning av Henrik Huldén. Deltagarna var eniga om att tävlingarna spelar en stor, ibland avgörande roll för att få fram ny finlandssvensk litteratur. Nedan: Under ett monterprogram träffade SFV-personalen en grupp bokcirkelledare. Bokcirkelledarna fick en liten gåvopåse och inspiration för att fortsätta verksamheten.

TEATER

i undervisningen öppnar nya dörrar

En helt ny performativ pedagogik och en bättre förståelse för hur unga tänker.

Det är målsättningen med projektet Teater i undervisningen.

– Min dröm är att det här ska bli en permanent del av lärandet i alla skolor, säger teaterpedagogen Nina Dahl-Tallgren.

Text *Sonja Finholm*

En äldre kvinna och en ung man befinner sig plötsligt ensamma i en skogsglänta. Tillsammans försöker de överleva i den nya dystopiska tillvaron. Konflikterna avlöser varandra, men för att överleva måste de lära sig samarbeta. Det här är berättelsen i *Glänta*, den pjäs som just nu turnerar i gymnasier och yrkesskolor i Svenskfinland. *Glänta* är den tredje pjäsen inom ramen för projektet Teater i undervisningen och den handlar om hållbarhet och miljöfrågor. De två tidigare tog fasta på ensamhet och digital hållbarhet.

– Alla tre teman är skrämmande aktuella, säger **Nina Dahl-Tallgren**.

Hon är teaterpedagog på Wasa Teater och ansvarig för det treåriga projektet. Tanken med pjäserna är att utmana och till och med provocera den unga publiken. Teater i undervisningen är ämnesöverskridande och bygger på att eleverna själva deltar i berättelsen. Till pjäsen hör också lärarhandledning, ett förberedande material och workshops.

– Rapporten visar att dagens skola inte alltid lyckas ta tillvara alla de kompetenser som finns, vilket delvis beror på att traditionellt klassrumslärande inte passar alla. Unga är vana att själva få vara

Carla Fri och Jakob Johansson i pjäsen *Glänta*. FOTO: WASA TEATER, FRANKA. UNGER

”

Det blev en bra helhet där kursens teoridel kompletterades med pjäsen.

med och styra både innehåll och kommunikation och det här vill vi ta fasta på. I teaterprojekten får de själva vara med och forma lärandet, i stället för att passivt ta emot kunskap.

En av de skolor där pjäsen visats är Petalax gymnasium. Där fick de studerande se pjäsen som en del av en tvärvetenskaplig kurs på temat hållbar utveckling där man tittade på aspekter som social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. **Slava Myronov** som är lektor i historia, samhällslära och filosofi säger att pjäsen väckte många bra diskussioner.

– Det blev en bra helhet där kursens teoridel kompletterades med pjäsen. På det här sättet fick de studerande ny kunskap både genom vanlig vetenskapliga metoder, men också ur ett konstnärligt perspektiv.

Slava Myronov säger att han verkligen rekommenderar teater i undervisningen som en inlärningsmetod. Själv tyckte han speciellt mycket om de diskussioner som skådespelarna förde med publiken som en del av föreställningen.

– Vanligen finns det en tydlig gräns mellan skådespelare och publik, men här lyckades de sudda ut gränserna och göra ungdomarna delaktiga.

Målsättningen med projektet är att bygga upp ett teaterpedagogiskt kompetenscentrum. Projektet har också förankring i samhället genom samarbete med organisationer, företag och i det här fallet avfallsbolag.

Pjäsen *Glänta* turnerar just nu i gymnasier och yrkesskolor i Svenskfinland. FOTO: WASA TEATER, FRANKA. UNGER

Jakob Johansson i pjäsen *Glänta*. FOTO: WASA TEATER, FRANKA. UNGER

FOTO: SONJAFINHOLM

FOTO: PETALAX GYMNASIUM

Till vänster: Nina Dahl-Tallgren är teaterpedagog vid Wasa Teater och ansvarig för projektet Teater i undervisningen. **Till höger:** Pjäsen *Glänta* kompletterade kursen om hållbarhet, säger lektor Slava Myronov i Petalax gymnasium.

– Jag föreläser ibland för företag kring teman som kroppsspråk, att tala inför publik och kreativt tänkande. Det här är färdigheter som är väldigt efterfrågade i arbetslivet, men som skolan inte lyckas svara mot. Min vision är att jobba mera ämnesöverskridande och att vi med hjälp av teaterkonsten ska kunna utveckla också andra färdigheter än de traditionella, säger Nina Dahl-Tallgren.

Parallellt med skolföreställningarna pågår ett forskningsprojekt med samma tema. Nina Dahl-Tallgren är inne på slutrakan på sin doktorsavhandling där hon undersöker teaterkonsten som lärometod. Nina Dahl-Tallgren brinner

för teatern och konsten. Hon talar om begrepp som lyhördhet och samspel. Om personlig utveckling och nya metoder som kan förändra undervisningen och ta fram kreativiteten, men också ett helt nytt sätt att se på teater och skådespeleri.

– Min stora dröm är att teaterkonsten i framtiden ska vara en naturlig del av undervisningen. Utmaningen är tillgänglighet och jämlikhet, att få skolorna att avsätta tid för detta och att hitta finansiering även efter att projektiden tar slut.

Nina Dahl-Tallgren säger att hon lärt sig mycket under de här tre åren. Hon och hennes kolleger har fått en inblick i

ungdomskulturen och en större förståelse för hur unga tänker. Och ibland har det krockat rejält mellan 40-åriga Nina och gymnasieeleverna.

– Jag frågade en grupp vad de gör på nätet. Alla var tysta och kollade på varann. Till slut frågade en flicka vad jag menar. Det här visar att kommunikation inte alltid är så enkelt, men vi fick oss alla ett gott skratt.

Är du intresserad av TIU-programmet och pjäsen *Glänta*? Det finns fortfarande lediga tider. För mera information om gruppstorlekar och bokning, mejla forsaljning@wasateater.fi ■

Projekt Teaterpedagogiskt kompetenscentrum

• **Målsättning:** Att skapa ett teaterpedagogiskt kompetenscentrum som utvecklar läroplansbaserade turnéföreställningar för skolor samt utbildning och forskning inom teater i undervisningen. Föreställningarna och tillhörande pedagogiskt material kommer att ingå i en pjäs- och metodbank så att även andra kan genomföra motsvarande program.

• **Teman:** Första året jobbade man med ett hållbart liv i den digitala tiden, andra året var temat ensamhet och detta läsår visas pjäsen *Gläntan* som handlar om ekologi, hållbarhet och framtid.

• **Målgrupp:** Årskurs nio och andra stadiets utbildningar i Svenskfinland.

• Projektet drivs av Wasa Teater och Svenska Österbottens förbund för Utbildning och Kultur i samarbete med Åbo Akademi, Helsingfors universitet, Novia Scenkonst och Teaterhögskolan vid Konstuniversitetet i Helsingfors.

Med hjälp av Vännerna

Teater i undervisningen

SFV:s mål: Ökat intresse för, kunskande om och mångfald inom konst och kultur genom samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroinrättningar.

Beviljat ändamål: Utvecklande av ett teaterpedagogiskt kompetenscentrum, läroplansbaserade skolföreställningar.

Bidragmottagare: Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur / Wasa Teater.

Beviljat belopp: 2 500 euro för första delen, andra delen under behandling.

Tidsperiod: 2020–2023

Förväntat resultat: Att pedagogerna genomför fenomen- och ämnesöverskridande lärande med teater som didaktiskt verktyg.

En handling av kärlek

”Slakten kommer, slakten går, men jorden står evigt kvar.”

För Bibelns Predikare föreföll allt så okomplicerat. Men är det fortfarande realistiskt att tro på den jordiska tillvaron i ett evighetsperspektiv? Det är lätt att tvivla när hotbilderna växer och den invanda verkligheten byter ansikte.

Största delen av mitt liv har varit en idyll jämfört med den osäkerhet som nu präglar världen. Vardagens trygghet som varit så självklar har rubbats – frågan är om den någonsin kan återskapas. Kriget i Ukraina – med terror och våld – kastar sin skugga över varje tanke, antingen det handlar om säkerhetspolitik eller krassa praktiska ting. Och det är omöjligt att befria sig från oron för hur framtiden ska te sig för kommande generationer.

Men på ett existentiellt plan har det möjligen alltid varit likadant. Man behöver inte plöja djupt i historiens mylla för att möta utsatthet, rädsla, mörker. En av mina förmödrar i ett fjärran åländskt 1800-tal födde femton barn. Av dem levde bara sju till vuxen ålder. På bilder ser hon så bräcklig ut med en blick som stelnat av sorg.

Hon har många olyckssysstrar i dagens värld, långt bortom vår ändå så privilegierade tillvaro. Deras röster når mig över berg och hav som en bön om försoning och barmhärtighet.

Finns det en dold mening i allt? Kan begrepp som tillit och förtröstan trots allt återfödas mitt i kris och kaos? Inte vet jag, men jag tror på en mänsklig samhörighet över tider och gränser.

Inte minst när julen nalkas tänker jag på dem som vandrat före oss. Som burits av sina drömmar. Som dansat, älskat, lidit, hoppats. Vi möter dem i en gemenskap, som för en stund trotsar nuets oro och förenar slakten som kommer och går under gåtfulla stjärnor.

”Du som vet vem jag var, säj det till någon”, ropar en röst ur gravens djup i Lars Huldéns *Läsning för vandrare*.

Att minnas är en handling av kärlek.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE

Kan begrepp som tillit och förtröstan trots allt återfödas mitt i kris och kaos?

Film i undervisningen genom Filmkamraten

Text *Micaela Röman*

Att under trygga förhållanden dyka in i filmens värld är identitetsstärkande och ett tillfälle att bekanta sig med andra kulturer. Filmkamraten är en aktör som erbjuder finlandssvenska skolelever möjligheten till film i skolan.

Filmkamratens koncept är enkelt, vi erbjuder skolorna paket som innehåller en film och ett till filmen tillhörande pedagogiskt material, berättar **Mikaela Westerlund**, filmsekreterare för Nyland i föreningen Finlandssvenskt filmcentrum. Det enda skolan, oftast läraren, behöver göra är att registrera sig på Filmkamratens webbsida och efter det är alla våra filmer tillgängliga för klassen.

Det pedagogiska materialet är en separat film som handlar om filmens innehåll, teman och frågeställningar. I det pedagogiska materialet ställer en "filmkamrat" också frågor riktade till eleverna, det enda läraren behöver göra är att trycka på paus och leda den diskussion som uppstår. I Filmkamratens utbud ingår just nu sju filmer, av dessa filmer är två finlandssvenska: *Iris* (2011) och *Lärjungen* (2013). Filmkamraten har tilldelats ett ekonomiskt bidrag om 20 000 euro av SFV.

– Bidraget innebär att vi kan fortsätta vår verksamhet och bredda vårt utbud, säger Westerlund. För pengarna kan vi få rättigheter att visa nya filmer och förlänga rätten att visa de filmer vi redan har. Vi kan också göra pedagogiskt material till de nya filmerna.

BARN OCH UNGAS RÄTT TILL FILM.

– Det är så oerhört tacksamt att bearbeta olika frågor via film, säger Westerlund. I finskspråkiga skolor arbetar man rätt mycket just med film som utgångspunkt.

Filmkamratens verksamhet bygger på att vi kan erbjuda relevanta filmer, säger Mikaela Westerlund. FOTO: FINLANDSSVENSKT FILMCENTRUM

Det är viktigt för barn och unga att se något som speglar deras egen vardag.

Finskspråkiga elever ser mer filmer än finlandssvenska elever, det ordnas workshops om filmer och eleverna får göra egna filmer. Samma rätt till film ska också de finlandssvenska barnen och ungdomarna ha.

Filmkamraten erbjuder finlandssvenska, svenskspråkiga och nordiska titlar – både sådana som inte nått ut till stora tittarskaror men även till exempel filmerna om *LasseMaja* och om *Sune*.

– Det är viktigt att filmerna vi väljer är av hög kvalitet och vettiga att visas i skolan, säger Westerlund. En förutsättning för att vi ska ta in en film i vårt utbud är att det ska gå att göra ett tilläggsmaterial som fungerar pedagogiskt.

Den respons Filmkamraten får av lärarna är positiv. Eleverna tycker om att se på film och paketet som Filmkamraten erbjuder är lätt att använda. Lärare anser att det pedagogiska materialet är på rätt nivå och fungerar bra i klassen. Westerlund ser att vissa filmer visas om och om igen av lärare.

– Vi har en film, *Cloudboy* (2017), som utspelar sig i Sápmi och handlar om olika familjekonstellationer och utanförskap, den ses väldigt ofta.

För skolorna är både filmerna och det pedagogiska materialet gratis, det pedagogiska materialet finns på webben och en del av filmerna får streamas i skolorna.

– Samarbeten som det med Skolornas filmvecka är för tillfället bästa sättet att sprida information om Filmkamraten.

FILMENS FRAMTID I SKOLAN. Mikaela Westerlund tillträder i början av februari som verksamhetsledare för Finlandssvenskt filmcentrum och har tankar på hur också Filmkamraten med hjälp av SFV:s stöd kan utveckla verksamheten.

– Jag hoppas att Filmkamraten i framtiden ska vara en självklar och etablerad del av undervisningen i de finlandssvenska skolorna. Att det praktiska ska

Filmkamratens strävan är att erbjuda minst två filmer för alla årskurser i grundskolan samt gymnasiet, många av filmerna lämpar sig för flera årskurser. Filmen *Iris* (2010) ingår i Filmkamratens utbud, i huvudrollen ses **Agnes Koskinen**. FOTO: FUTURE FILMS

gå att ordna på lite lättare sätt, det att vi ännu i vissa fall måste skicka DVD:n per post känns inte så väldigt modernt. Jag skulle gärna se att skolorna hade möjlighet att välja filmer direkt ur vårt utbud för att streama dem i klasserna och också ibland välja att se dem i en biosalong.

Också för finlandssvenska barn och unga kan filmer fylla en viktig funktion

i fråga om den egna identiteten och kulturen. I och med att utbudet av finlandssvenska spelfilmer för en yngre publik är rätt litet vill Filmkamraten nå ut till så många som möjligt och också visa filmer som har några år på nacken.

– Det är så viktigt att finlandssvenska barn och unga får se något som de uppfattar speglar deras eget liv och vardag, säger Westerlund. ■

Filmkamraten

- Finlandssvenskt filmcentrum grundades år 1989
- Föreningen verkar för aktiv och levande filmkultur på svenska i Finland
- Finns på tre orter: Helsingfors, Vasa och Åbo
- Filmkamratens verksamhet inleddes år 2013
- SFV:s bidrag till Filmkamratens verksamhet: 20 000 euro.
- För mer information:
www.filmcentrum.fi
www.filmkamraten.fi

*Med hjälp av
Vännerna*

Filmkamraten

SFV:s mål: Ökat intresse för, kunskaper om och mångfald inom konst och kultur genom kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Beviljat ändamål: Film pedagogisk webbtjänst för svenskspråkiga elever

Bidragsmottagare: Finlandssvenskt filmcentrum rf

Beviljat belopp: 20 000 euro

Tidsperiod: 1–12.2023

Förväntat resultat: Att göra det lättare, mer attraktivt och givande för både lärare och elever att arbeta med film pedagogik.

*Text Sonja Finholm
Foto Concrete Jungle Foundation*

Våga följa din **PASSION**

*Entreprenören Troy Björkman
har ett råd till unga som har en passion
och som vill förändra samhället: – Starta i dag.
Du behöver inte vänta tills du har din utbildning klar
eller tillräckligt med finansiering – det viktiga är att komma igång.*

Nu kan jag använda min hobby för att hjälpa barn och unga, det är ganska fantastiskt.

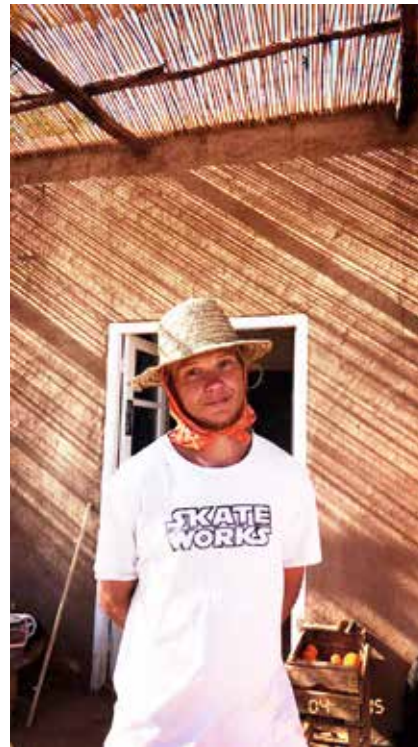
Troy Björkman hade aldrig tänkt att hans hobby skulle bli ett jobb, men i dag är han utvecklingschef på Concrete Jungle Foundation, en organisation som hjälper unga genom att anlägga skejtparker runt om i världen. Hans intresse för socialt entreprenörskap väcktes redan under studietiden och via sitt examensarbete kom han i kontakt med tre andra entreprenörer som alla hade samma drivkraft – att hjälpa barn och unga i utsatta områden. Dessutom var de alla fyra intresserade av att skejta. År 2018 grundade de organisationen och sex år senare har de byggt skejtparker i Angola, Jamaica, Peru och nu senast i Marocko.

– För mig har skejtandet alltid varit ett sätt att komma in i nya sociala sammanhang. Och nu kan jag använda min hobby för att hjälpa barn och unga, det är ganska fantastiskt, säger han.

Genom att bygga skejtparker kommer organisationen i kontakt med ungdomar och kan leda in dem i det som egentligen är det viktigaste med verksamheten – ett långsiktigt ungdomsarbete tillsammans med lokala organisationer som hjälper barnen att få en trygg vardag och en utbildning. Just nu är närmare 300 unga engagerade.

Tidigare i höst föreläste Troy Björkman för deltagarna i mentorskapsprogrammet SFV Changemaker. Han pratade om sin egen resa och vad som behövs för att förverkliga en passion.

– Det viktigaste rådet jag gav dem var att skapa kontakter. Genuina mänsk-

Troy Björkman

Lokal skejtpojke i Concrete Jungle Foundations skejtpark i Marocko.

liga relationer är det viktigaste för att lyckas. I mitt eget fall handlade det också delvis om slumpen, om att träffa rätt människor vid rätt tidpunkt. Jag påpekade också att de ska starta nu genast

och inte sitta och vänta på rätt tidpunkt. Vissa branscher kräver förstås att du har en legitimitet i form av utbildning och forskning, men det finns också mycket man kan göra enbart med engagemang. Om man verkligen brinner för sin sak finns det alltid vägar framåt.

Efter studierna jobbade Troy Björkman dubbla skiften på ett café tills han hade råd att resa till Peru där han var med och byggde upp verksamheten. Efter många år utomlands är han nu tillbaka i Helsingfors. För tillfället ligger fokus på att fortsätta utveckla Concrete Jungle Foundation. Efterfrågan är stor, men den stora utmaningen just nu är finansieringen.

– Med det makroekonomiska läget i världen just nu är det svårt att bygga en långsiktig verksamhet. För tillfället har vi lyckats säkra verksamheten för ett halvår framåt, men vårt mål är förstås att ha en mera stabil grund, utan att för den skull komma för långt bort från själva kärnverksamheten. För min egen del handlar det inte om att ha ett högavlönat arbete utan att få jobba med det jag brinner för och att skapa en värdefull relation med ungdomarna vi möter.

En annan sak Troy Björkman gärna lyfter fram är att man ska akta sig för att inte arbeta ihjäl passionen. Speciellt om man som i hans fall jobbar i en internationell organisation kan det ibland vara utmanande att ha fasta arbetstider.

– Men i längden vinner både du och projektet på att du också hinner ta det lugnt. Ingen klarar av att jobba och vara tillgänglig dygnet runt. →

FOTO: KRISTOFFER ÅBERG

Troy Björkman är en av grundarna av välgörenhetsorganisationen Concrete Jungle Foundation som bygger skejtparker och samtidigt bedriver ungdomsarbete tillsammans med lokala samarbetspartners. Den här bilden är tagen i samband med det senaste projektet i Marocko.

Volontärer och lokalbefolkningen i Concrete Jungle Foundations skejtpark i Jamaica.

Det ska bli spännande att se vilka nya samarbeten som skapas.

Troy Björkman säger att han är glad att se vilken stark drivkraft det finns bland deltagarna i Changemaker-programmet.

– Många unga har ett starkt engagemang och det finns undersökningar som visar att allt fler väljer jobb eller bransch utgående från värderingar. Men tyvärr finns det också en risk att engagemanget fastnar i gamla strukturer. I Finland är vi till exempel bra på att hjälpa nyföretagare, men för den som vill jobba på ett annat sätt finns det inte speciellt mycket stöd. Risken är då att engagemanget försvinner i någon slags anti-samhällelig protest.

Här kan olika former av mentorprogram vara en bra väg vidare. Själv hade Troy Björkman gärna haft tillgång till ett motsvarande program under studietiden.

– Changemaker verkar väldigt inspirerande. Det är flera som ville skapa kontakt efter min föreläsning och jag har redan hunnit luncha med några av dem – precis den typen av människomöten jag pratar om. Det ska bli spännande att se vilka nya samarbeten som skapas. ■

Troy Björkman

Vem: 29-årig Helsingforsbo som studerat politik samt internationella relationer och utveckling i Kanada. Kallar sig gärna global medborgare, snarare än att binda sig till en nationalitet.

Gör: Utvecklingschef för Concrete Jungle Foundation, en välgörenhetsorganisation som han grundat tillsammans med tre andra entreprenörer.

Tror på: Mänskliga relationer och kontakter.

Aktuell med: Är en av inspiratörerna i mentorsprogrammet SFV Changemaker.

Fakta – SFV Changemaker

Vad: Ett mentorsprogram i socialt entreprenörskap och ledarskap som startade sommaren 2022.

Deltagare: Nio samhällsligt engagerade ungdomar från olika håll i Svenskfinland, samt nio mentorer.

Hur: Programmet består av workshops, teambuilding och inspirationsföreläsningar där deltagarna får lära sig mera om socialt entreprenörskap och hur de själva kan förverkliga sina idéer. Alla har också en egen mentor.

Arrangörer: Svenska folkskolans vänner i samarbete med organisationen Ashoka, världens största nätverk för sociala entreprenörer och changemakers.

Källa: SFV

Vad är en changemaker?

”Någon som har identifierat en samhällsutmaning och agerar för att lösa den, ofta med nya metoder och en innovativ approach. De förenande faktorerna för unga changemakers är empati, kreativitet, självledarskap, samarbetsförmåga, handlingskraft och förmåga att tänka kritiskt.”

Källa: Ashoka

Mentorskap är givande för båda parter

Text *Sonja Finholm*

Mentorprogrammet SFV Changemaker har precis avslutats. Vi ställde fem frågor till mentorn Hanna Salo och adepten Daniel Ekblad.

Varför är du med?

Hanna: Jag har själv haft förmånen att gå olika mentorprogram och det har gett mig väldigt mycket. Nu kände jag att det var rätt läge att ge tillbaka lite av den kunskap och de insikter jag samlat på mig genom åren. Det är också väldigt motiverande att få träffa och stötta en ung person som vill vidare i livet.

Daniel: Jag såg annonsen om mentorprogrammet precis vid rätt tidpunkt. Jag stod inför ett karriärbyte, hade redan bestämt mig för att flytta till Helsingfors och möjligheten att samtidigt få jobba med socialt entreprenörskap kändes lockande. Jag visste genast att det här är något för mig.

Vad har programmet gett dig?

Hanna: En möjlighet att få hjälpa och stöda Daniel att konkret komma vidare med sin idé. Det har varit värdefullt och givande att få ta del av hans process och se hur snabbt han tar till sig olika bitar och börjar jobba kring dem.

Daniel: Förutom en bra mentor och ny inspiration av föreläsarna har jag också fått många nya bekanta, som alla är intresserade av socialt entreprenörskap. Det har också gett mig en slags ansvarskänsla och en vilja att jobba vidare med min idé om en plattform för faktabaserade nyheter och debatt.

Hur fungerar ert samarbete?

Hanna: Vi har träffats regelbundet och gått igenom Daniels utmaningar. Han har fått konkret feedback och hemläxor – vad behöver han tänka på och utveckla. Vid nästa träff går vi igenom uppgifterna och tar oss an nya utmaningar. En bra sak med Daniel är att han alltid har förberett material som jag fått ta del av på förhand.

Daniel: Det fungerar bra. Hanna är väldigt erfaren och jag är imponerad över hur

mycket hon hunnit med. Mitt mål är att ha hunnit lika långt som henne om tio år. Jag tycker också om sättet vi jobbar, att hon ger mig konkreta idéer och uppgifter.

Varför är det bra med en mentor?

Hanna: Det bästa är att få en inblick i en persons liv som förhoppningsvis kan inspirera en själv att ta sig till nästa nivå. Det behöver inte alltid vara karriärelaterat, utan kan även handla till exempel om personlig utveckling. Om man är smart, driven och målmedveten kan man få ut mycket av en mentor, både insikter och goda råd, men även ett brett nätverk av kontakter. Ett konkret exempel i samarbetet med Daniel är när jag kunde ge en prisuppskattning på vad det rent tekniskt kostar att bygga hans produkt, eftersom jag tidigare jobbat med samma sak.

Daniel: Innan jag träffar Hanna är jag alltid lite osäker på hur jag ska gå vidare med min idé, men efteråt känns allt solklart. Det känns bra att få dela min resa med någon som är erfaren och som jag ser upp till.

Vad är det bästa med SFV Changemaker?

Hanna: Programmet skapar ett forum för mentorer och adepter som aldrig annars skulle ha mötts. Det är ett stort steg att bara kontakta någon och fråga om de kan vara en mentor, därför behövs den här typen av forum.

Daniel: Jag rekommenderar alla att gå ett mentorprogram. Man behöver inte ha världens största ambitioner och vilja rädda hela världen, det räcker att ha en vilja att förändra något i ens egen omgivning. Changemakers förknippas ofta med välgörenhet och arbete i fattiga länder, men det behövs förändring inom alla branscher. Alla kan bli en changemaker inom sitt eget område. ■

Hanna Salo

Vem: Ekonom med huvudämnet handelsrätt.

Gör: Head of Software Development på Gambit, Part of Atea Finland, där hon jobbar med rekrytering, personalutveckling och att skapa en fantastisk arbetsplats.

Brinner för: Biohacking, böcker och samtal med goda vänner.

Daniel Ekblad

Vem: 25-årig handelsexpert från Korsholm.

Utbildning: Har en kandidatexamen i International business från Novia UAS i Vasa och University of Lleida i Spanien. Just nu läser han en masterexamen i journalistik vid Helsingfors universitet.

Brinner för: Samtal, politisk diskussion och journalistik.

Därför behövs BRAVO!

Marina Lindholm

KOORDINATOR, SKOLNÄTVERKET BRAVO!

När SFV drog upp riktlinjerna för de närmaste årens kulturarbete valde man att satsa på skolan. För att verkligen svara på ett behov och träffa rätt, frågade man lärare på olika stadier vilka behov de hade gällande konstämnen och kultur. Lärarna önskade sig allt från fortbildningar och färdiga undervisningspaket till dramapedagogik och kulturupplevelser, både i och utanför skolan.

Som ett led i detta vill SFV nu genom nätverket BRAVO! stärka konstämnen, i första skedet bildkonst och musik, i våra skolor och ge lärare verktyg att använda mera konst i undervisningen. Målet är att eleverna redan i unga år får en god relation till, och ett intresse för konst och kultur.

Men varför behövs ett sådant nätverk?

DAGSLÄGET. Det är ett internationellt erkänt problem att konstämnen sparas bort, såväl i skolorna som vid lärarutbildningarna. Sedan övergången till grundskolan på 1970-talet har konstämnenas betydelse minskat också i vårt land, vilket medfört att de speciellt på grundskolans högre klasser ofta undervisas av obehöriga lärare, eftersom timmarna inte räcker till för att inrätta tjänster. Konstämnen noteras inte vid antagningen till klasslärarutbildningarna och många studerande har svaga bas-kunskaper, även när de fortsätter ut i arbetslivet.

I decennier hade konstämnen en framträdande roll i folk-skollärarutbildningen. Vid seminarierna lärde folkskol-lärarna sig att ackompanjera på harmonium och hade inga svårigheter att leda skolkörerna på jul- och vårfester. På 1970-talet samlades alla klasser i Villa skola i Karleby varje dag till en gemensam morgonsamling. Psalmsången ackompanjerades turvis av tant Ethel, tant Lena, tant Doris och farbror Gösta. Jag lärde mig tidigt att känna igen deras sätt att spela; en föredrog ett långsamt tempo, en annan hade fart på, en tredje broderade ut långa förspel medan en fjärde ackompanjerade felfritt, men så försiktigt att man var lite osäker på när man egentligen skulle börja sjunga. Roligast var det när farbror Gösta satte sig vid tramporgeln. Han rättade till gummibandet som höll upp skjortärmarna, drog ut alla pipor, trampade med kraft och spelade så att det stod härliga till. Vi barn stod i raka led och sjöng så att taket nästan lyfte.

Men världen förändras i snabb takt och läroplanerna med den. I musik räcker det inte längre med att trampa orgel, sjunga och spela blockflöjt. Nuvarande läroplan betonar allt från samspel, musik och rörelse, improvisation och eget skapande till tvärkonstnärligt arbete och användning av digitala verktyg.

I Villa skola klarade sig lärarna långt med färgpennor och akvarellfärger när de undervisade teckning. Nu skall eleverna i bildkonsten bland annat lära sig att mångsidigt använda olika tekniker och material, bekanta sig med

olika former av visuell kommunikation, tolka konst, fundera över fakta och fiktion, och skilja sant från falskt. Och allt detta förväntas en klasslärare undervisa, oberoende av sin bakgrund, med en fjuttig 5 studiepoängs helhet från lärarutbildningen.

I artikeln *Taideopetus – peruskoulun sokea piste* (Juntunen–Anttila, 2020) konstaterar författarna att gapet mellan de förordningar som styr undervisningen och det praktiska genomförandet blir allt större och djupare. Den avsedda läroplanen och den genomförda läroplanen motsvarar inte varandra. Och vad värre är – ingen verkar bry sig!

DE SVENSKSPRÅKIGA SKOLORNA I FINLAND. Det finns inte många utvärderingar som belyser dagsläget inom konst-undervisningen i våra svenskspråkiga skolor. Den färskaste studien gäller musik: *Musikundervisning förverkligas på ojämlika villkor i årskurserna 1–6 i Finlands svenskspråkiga skolor* (C.Björk m.fl., 2019). Den visade att de finlandssvenska klasslärarna, likt de finskspråkiga, känner sig otillräckliga att undervisa musik. Undervisningen förverkligas inte på det sätt som grundskollagen och de nationella läroplansgrunderna förutsätter.

Av avgörande betydelse var inte så mycket lärarnas utbildning, som deras personliga intresse för musik och hur aktivt de tagit del av kurser och fortbildningar utanför skolan. Skolornas resurser, musiktraditioner och ämnets status innanför skolväggarna spelade också en stor roll.

STATUS OCH KAMP. Under årtionden hade eleverna två timmar i veckan, både av bildkonst och musik. På 1990-talet räckte det med att eleverna enligt läroplanen hade minst sex årsveckotimmar av vardera ämnet, det vill säga en timme i veckan på årskurs 1–6. Kommunerna kunde välja att erbjuda mera och det gjorde man i den kommun där jag var musiklärare. Alla klasser fick ha två veckotimmar bildkonst och musik, något som jag då inte förstod att till fullo uppskatta. I många kommuner drog man ner årsveckotimmarna till minimi, varvid det blev mera timmar över för andra ämnen.

Jag undervisade lyckligt i flera år, tills den nuvarande läroplanen gjordes för drygt tio år sedan och verkligheten kom ifatt mig. Då ville man också i vår lilla stad erbjuda endast minimiantalet lektioner i konstämnen, allt för att satsa på viktigare ämnen. Det vägde lätt att skolan i decennier varit känd för sin musikverksamhet, att det fanns både ämneslärare i musik och klasslärare som hade specialiserat sig i musik! Att över hundra elever sjöng i tre olika skolkörer och alla elever, oberoende av bakgrundskunskaper, fick lära sig att spela olika instrument och från skolstarten vande sig vid att frimodigt uppträda med och för varandra.

Kampen om timresursen är hård och speciellt små ämnen måste motivera sin existens. Men när man talar för sitt eget ämne, talar man samtidigt mot ett annat ämne som kanske undervisas av en nära kollega. Det fick vi musiklärare erfara när vi ställde oss på barrikaderna. Vi talade, skrev brev och

”
Kampen om timresursen är hård och speciellt små ämnen måste motivera sin existens.

motiverade. I slutskedet av förhandlingarna fick min påhittiga kollega nog och tog till hårda artilleriet. När politikerna kom till stadshuset för att fatta beslut, möttes de av elever som med plakat i händerna sjöng och bad dem lämna musiken i fred. Vi vann en liten delseger och fick behålla några extra musiktimmor. Glädjen grumlades dock av att man istället tog bort en årsveckotimme av ett annat ämne – bildkonsten!

RESULTATET. Vad blir då resultatet när konstämnen tilldelats allt mindre resurser, såväl i timfördelningen som inom lärarutbildningen? År 2011 genomförde Utbildningsstyrelsen en undersökning av inlärningsresultaten i konst- och färdighetsämnen vid utgången av årskurs 9. Resultatet visade att en stor del av lärandemålen inte uppnåddes. En stor del av eleverna hade inte ens förvärvat nöjaktiga kunskaper. De elever som hade haft behöriga lärare uppvisade klart bättre resultat än medeltalet. Och de svenskspråkiga eleverna klarade sig överlag sämre än de finskspråkiga.

Genom konsten kan man bearbeta känslor, utveckla kognitiva och emotionella styrkor och färdigheter, stärka självförtroendet och växa som individ.

Konstämnenas situation har alltså sakta men säkert försvagats. När också tillvalsämnenas andel på de högre årskurserna minskat och man dessutom erbjuder tillval i snart alla ämnen, så väljer allt färre elever att studera konstämnen efter årskurs 7. De väljer ämnen som de – eller deras föräldrar – tror att behövs för fortsatta studier och yrkesval. Resultatet blir allt mer teoretisk undervisning, tyngre skolvardag och flera trötta, omotiverade elever. (Juntunen & Anttila, 2019, Kartiovaara, 2009).

VÄL MÅENDE OCH FRAMTIDA KOMPETENSER. Varför är det då bra att studera också konstämnen?

Forskning visar att konsten har en stor betydelse i en ung, växande människas utveckling. Konsten stöder den holistiska tillväxten och främjar hälsan och välmåendet. Genom konsten kan man bearbeta känslor, utveckla kognitiva och emotionella styrkor och färdigheter, stärka självförtroendet och växa som individ. När man reflekterar över sitt eget skapande ökar självkännet, när man skapar tillsammans med andra utvecklas den sociala kompetensen, samtidigt som känslan av samhörighet och gemenskap ökar. Genom delade konstupplevelser lär man sig att acceptera och uppskatta olikheter. Det motverkar mobbing och rasism, förebygger marginalisering, ökar förståelsen för andra kulturer och stödjer jämlikheten. Så när vi i BRAVO! stödjer lärare i konstämnen, jobbar vi också för barns och ungas välmående.

Genom BRAVO! vill vi ge lärarna redskap och verktyg att också integrera konst i andra ämnen. Många ända akta sig för att enbart motivera konstämnenas existens med att de behövs för inläring i andra ämnen. Konsten har ett egenvärde! Barn och unga skall ges möjlighet att helt enkelt njuta av konst och känna glädje i skapandet,

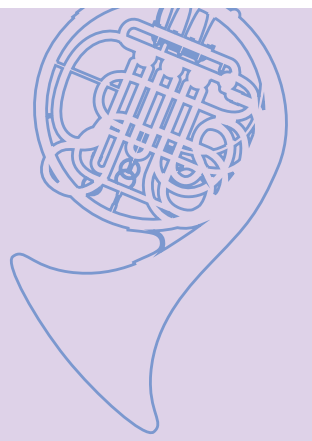
utan att jämföras med varandra eller alltid bli bedömda. Konstfostran behöver inte heller leda till en yrkeskarriär, vi behöver också publik på våra utställningar, i konsertsalar och teatersalonger.

De framtida kompetenser som omnämns i olika rapporter, är alla sådana som kan erhållas genom konsten. I BRAVO! vill vi erbjuda barn många olika konstnärliga uttrycksformer. På det sättet utvecklas kreativiteten, en av de mest centrala framtidskompetenserna. Genom kreativa processer lär man sig tänka i nya banor, fantasin får flöda och innovationsförmågan väcks. När man får utmana sig själv och ge utlopp för skaparkraften i en trygg miljö, växer också självkänslan och tron på den egna förmågan.

VI BRUR OSS GENOM BRAVO! Ett av önskemålen från lärarna var att det skulle finnas mera samverkan med den konstundervisning som finns utanför skolan. Det är också ett av målen med nätverket BRAVO!. Men den grundläggande konstundervisningen kan inte ersätta skolornas konstundervisning. Barns och ungas möjligheter att ta del av en konsthobby utanför skoltid beror långt på familjens socioekonomiska ställning. Det är ofta välutbildade föräldrar som själva gått i konst- eller musikskola, som ger den hobbyn och arvet vidare till sina barn. Grundskolan är den enda platsen där vi når och kan ge alla barn konstundervisning på lika grunder.

Kulturvanorna skapas i unga år. I skolan kan vi erbjuda alla barn och unga jämlika möjligheter att både få uppleva skapandets glädje och ta del av kulturella upplevelser, oberoende av kön, etnisk bakgrund, språk, religion, funktionsvariation eller socioekonomiska förhållanden.

Genom BRAVO! vill SFV fylla några av de luckor som lärarutbildningarna inte klarar av att fylla med egna krafter. Vi vill stödja lärarna i deras arbete för att skapa skolor där konstämnen både syns och hörs – inte enbart vid fester och högtider utan som en naturlig del av vardagen, över ämnesgränser och under hela läsåret. I BRAVO!-skolorna skall barn och unga få lära sig i konsten, av konsten och med konsten.

Visionerna för konstfostran och konstutbildning 2030

De nationella visionerna för konstfostran och konstutbildning, Visio 2030, publicerades i medlet av november 2022. Arbetet inleddes 2019 på initiativ av Konstuniversitetet. Genom seminarier och webb-enkäter samlade man in synpunkter av över 2000 professionella inom konstbranschen.

Rapporten erbjuder tiotala åtgärdsförslag som ska stärka undervisningen i musik, bildkonst och performativa konstarter och deras samhällsroll.

Målet är att fram till år 2030 stärka konstfostran och konstutbildningen på alla utbildningsstadier. **Kaarlo Hildén**, rektor vid Konstuniversitetet, konstaterar att visionerna erbjuder en utmärkt grund för kultur- och utbildningspolitiska beslut, både nationellt och regionalt. Nu bjuder man in beslutsfattare i välfärdsområden och kommuner och andra lokala aktörer att omsätta idéerna i praktiken.

I visionerna slår man bland annat gemensamt fast att

- Konsten har ett egenvärde.
- Konstfostran och -utbildning stärker den mentala resiliensen, gemenskapen och den kreativa problemlösningen.
- Genom att satsa på undervisningen i konstämnen främjar man också välbefinnandet, något som också WHO:s rapport (2019) visar.
- När grundskolans läroplan förnyas måste undervisningen i konstämnen ökas.
- Kommunerna måste åläggas att utarbeta planer för konstfostran.
- Gymnasiediplomen i konst- och färdighetsämnen bör bli förpliktande för utbildningsanordnarna.
- Gymnasiediplomen ska kunna ersätta ett av fem prov i studentexamen och bör beaktas vid antagningen till högskolorna.
- Pedagogiskt högklassiga konststudier och kulturintressen skall vara tillgängliga för alla.

En skola med gemenskap för unga rockare

Text: Camilla Lindberg ~ Foto Magnus Lindberg

*Kvällen är sen och mörkret har sänkt sig över Gillesgården i Åbo där Rockskolan finns. I den lilla replokalen i källarvåningen är det drag när hårdrocksbandet The Law drar igång med den egna låten **Mind freak**. Väggarna vibrerar och instrumenten blänker.*

Jag såg en basgitarr i ett skyltfönster som jag gärna ville ha. Jag fick inte just det instrumentet, men min mamma tipsade mig om Rockskolan och på den vägen är det, säger gitarristen Alvar Svartsjö.

Han går nu på gymnasiet första årskurs och har deltagit flitigt i Rockskolans kvällsundervisning sedan han gick i fjärde klass.

Alvar Svartsjö håller fram en stilig basgitarr som kostat ungefär 2 000 euro.

– Bandstavarna i rostfritt stål på gitarrens hals har jag bytt och de kostade 600 euro. Som liten dubbade jag barnprogram och fick bra betalt. Jag har själv förtjänat pengarna till min hobby, säger han.

De övriga bandmedlemmarna i The Law har spelat tillsammans i många

år och flera av dem har liksom Alvar Svartsjö själva förtjänat pengarna till sina instrument.

Basisten **Wilson Harkke** fanns också Rockskolan genom sin mammas rekommendation.

– Det är roligt här och man lär sig massor säger han.

– Allt är bra här och man utvecklas, säger gitarristen **Anton Andersson**.

– Och så får man möjlighet att få keikkor, fyller trummisen **Loke Wikström** i.

Rockskolan har cirka femtio elever och de består av ett mixat gäng av flickor och pojkar i olika åldrar. Varje vecka erbjuds eleverna en privatlektion i något bandrelaterat instrument, till exempel trummor, elgitarr, bas eller piano. Även sånglektioner finns med som ett alternativ.

I Åbo centrum finns en inspirerande källarlokal för unga musiker.

Läraren Andreas Kaján vill att hans elever ska hitta sin personliga musikaliska stil.

”

Om man vill få barn att verkligen fastna för musiken, då måste man börja på en lättare och mer kravlös nivå.

Om Rockskolan

- Rockskolan som grundades 2008 av **Sam Fröjdö** riktar sig till barn och ungdomar i åldrarna 9–16 år.
- Verksamheten fokuserar på att spela i band, men man erbjuder också individuell musikundervisning.
- Syftet är att fostra unga i pop- och rockkultur, samt att uppmuntra till musicerande som stärker det egna identitetsbyggandet och den sociokulturella utvecklingen.
- Rockskolan finns i centrum av Åbo på Auragatan 1.

Loke Wikström, Wilson Harkke, Alvar Svartsjö och Anton Andersson är bandmedlemmar i The Law.

Musik handlar om gemenskap och att börja tänka som ett helt band.

Loke Wikström uppträder med ett proffsigt trumsolo.

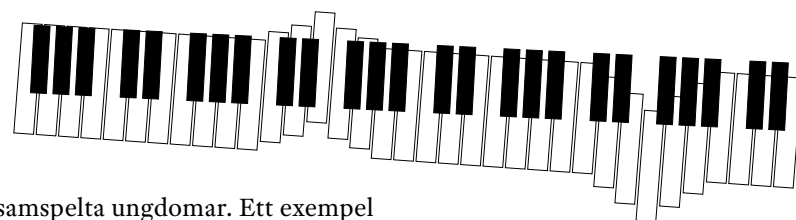
Alla som vill får dessutom spela tillsammans med ett band under en dubbel- lektion varje vecka. I nuläget har skolan åtta band. Skolan ger också undervisning i hur man själv kan spela in musik med hjälp av inspelningsprogram.

– Det viktigaste för mig är att eleverna ska hitta glädjen i musiken och att de ska få lära sig spela tillsammans, säger verksamhetsledaren och läraren **Andreas Kaján**.

Musikteori är enligt honom inte så viktigt i det inledande skedet och till Rockskolan kan man komma som nybörjare.

– Jag tror att om man vill få barn att verkligen fastna för musiken, då måste man börja på en lättare och mer kravlös nivå.

Andreas Kaján har undervisat vid Rockskolan ända sedan 2017, och han har fått se många barn växa upp och

bli samspelade ungdomar. Ett exempel är The Law som kommit så långt att de redan varit ute i närregionen på olika ”keikkor”.

– Snart ska vi resa till Sverige och spela tillsammans med ungdomar som deltar i liknande kommunal verksamhet i Danderyd.

Bandet fortsätter spela så att väggarna nästan bägnar. Det låter proffsigt. Inspirationen hämtar The Law från sina förebilder Thin Lizzy och Iron Maiden.

– Men Andreas är också vår förebild, ropar alla fyra ungdomar med en mun.

Det är mycket tydligt att de vill ta till sig det breda kunnandet som deras lärare kan erbjuda.

Rockskolan har en tydlig och långsiktig vision.

– Först och främst vill jag ge dem en stadig grund i själva spelandet. När de unga väl fått det där brinnande intresset vill jag pusha dem vidare till nya nivåer. Men det ska också vara möjligt att växa ur Rockskolan och gå vidare. Min målsättning är att jag själv ska bli obehövlig med tiden, säger Andreas Kaján.

De fyra bandmedlemmarna som är på plats den här kvällen är realistiska. De vet vad som krävs om man vill bli känd och röna stor framgång. Enligt Andreas Kaján är de alla också väldigt flitiga och målmedvetna.

– Musik handlar inte enbart om att vara bra. Det finns olika sidor av myntet, och jag försöker hjälpa mina elever att hitta det som är rätt för var och en som kommer hit, säger han.

Just nu spelar killarna främst tillsammans för gemenskapens skull.

– Genom Rockskolan får man många nya vänner, säger alla fyra.

Det är svaret på frågan, vad som är deras drivkraft, när de år efter år och vecka efter vecka fortsätter komma till Gillesgården.

En av de nya vännerna som killarna fått via Rockskolan är bandets solist **Martin Wasström** som de träffat på ett musikläger i Tenala.

– Det är viktigt med kontakter och att lära känna andra band som man kan ordna keikkor tillsammans med. Ingen i publiken kommer bara för att lyssna på ett band, säger Alvar Svartsjö.

Att ordna ”keikkor” omfattar också mycket kringarbete som till exempel bokningar och marknadsföring, inte minst på sociala medier.

– Här får man lära sig mycket mera än att enbart spela. Musik handlar om att göra saker tillsammans, att bygga nätverk och hitta en gemenskap. Allting handlar sist och slutligen om att börja tänka som ett band, säger Andreas Kaján. ■

” Musik handlar om att göra saker tillsammans, att bygga nätverk och hitta en gemenskap.

Med hjälp av Vännerna

Rockskolan i Åbo

SFV:s mål: Ett ökat intresse för, kunskande om och mångfald inom konst och kultur genom kulturupplevelser som är kopplade till lärandeprocesser.

Beviljat ändamål: Väcka intresse, kunskap samt samverkan mellan unga låtskrivare och producenter och aktiva musiker.

Bidragmottagare: Rockskolan rf

Beviljat belopp: 7 500 euro

Tidsperiod: 15.09.2022–30.06.2023

Förväntat resultat: Genom utvecklad samarbetsförmåga skapas kollektiva resultat och entreprenörskap med konstnärliga och kulturella värderingar.

Under en bildningsafton i Karis i november samtalade Jonas Ahlskog med folkhögskolerektorn Henrik Grönroos i Karis nya kulturhus FOKUS.

Bildningskraft fortsätter

Text & Foto Rabbe Sandelin

SFV-projektet Bildningskraft startade 2021 för att även på finlandssvenskt håll ge gnista till diskussionen om bildningens roll. Målet är att främja konstruktiv dialog inom det fria kunskapsökandet som motvikt till åsiktsbubblor, populism och polarisering.

Projektledaren, filosofen och idéhistorikern **Jonas Ahlskog** är nöjd med den uppmärksamhet projektet fått hittills.

– Det är tydligt att det fanns ett behov av att åter börja diskutera bildning, och kanske hitta nya och lite mer aktuella definitioner. Förstås betyder bildning olika saker för olika människor, och så har det alltid varit. Men åtminstone kanske vi nu kan lämna bort de mest förlegade uppfattningarna om vad som utgör ”riktig bildning”, eller de mest elitistiska kriterierna för en ”bildad människa”.

Ahlskog tror att *Bildningskraft* med sina dialogbaserade samtal nått ett viktigt mål.

– Diskussionen om hur vi framöver skall utveckla våra samhällen behöver ju

inte alltid utnyttjas i en politisk debatt, där målet egentligen bara blir att övertyga någon annan. Samtidigt är det viktigt att betona att samtal – så som vi fört dem i *Bildningskraft* – inte handlar om att en grupp likasinnade bara samlas för att förstärka sina egna uppfattningar.

Brytningspunkten mellan individ och samhälle är intressant ur bildningsperspektiv.

– Även en helt individuell bildningsutveckling handlar ju om att samtala med sig själv. Och att via denna interna dialog vara villig att revidera, nyansera och uppdatera sina uppfattningar. Men det är förstås främst genom samtal med andra som vi får syn på våra egna förblindande självklarheter.

Hittills har projektet *Bildningskraft* och de samtal som förts inom projektet knappast gett entydigt svar på om bild-

ningen kan svara på våra stora, samhällseliga, till och med globala utmaningar, eller om bildningssträvanden kan motverka politiska tendenser där allt större skaror åter ser auktoritära styren som lösningar på utmaningarna. Men åtminstone fortsätter projektet, som nu fått förlängning till 2023, med Jonas Ahlskog som projektledare på deltid. En ny upplaga av den uppskattade bildningsantologin *Människans allsidiga utveckling* är också på väg. ■

”

Även en helt individuell bildningsutveckling handlar ju om att samtala med sig själv.

Bildningskraft

• Bildningskraft startade hösten 2021 med en serie essäer skrivna av projektledaren, filosofen och idéhistorikern Jonas Ahlskog, och som publicerades i *Hufvudstadsbladet*. Lite senare lanserades fem videosinspelningar där filosofer, kulturarbetare, litteraturvetare och journalister tog ställning till bland annat boklig bildning, bildningens demokratiaspekter, den fria bildningens varande och ifall bildningen kan vara nyckeln till samhälleliga utmaningar, som en hållbar framtid. I samma veva publicerades också fördjupande videosamtal om bland annat bildningens historia, samt bildningens betydelse för medborgarskap och personlig utveckling och självkritiskt tänkande.

• Hösten 2021 utkom i SFV:s skriftserie bildningsantologin *Människans allsidiga utveckling*, med Ahlskog som redaktör. Bokens artikelskribenter behandlar ovannämnda breda frågeställningar kring bildningens roll, och boken har därefter fungerat som diskussionsunderlag för de bildningsträffar som SFV under 2022 arrangerat i Vasa, Åbo, Lovisa och Karis. I Helsingfors arrangerades dessutom ett gemensamt bildnings- och biografisymposium i SFV-huset G18, för att samtidigt notera utgivningen av två böcker i SFV:s biografiserie.

• All aktivitet inom Bildningskraft hittar du på bildningskraft.sfv.fi. Det finns också en Facebook-grupp. Den mycket läsvärda bildningsantologin kan du beställa till det facila priset av 12,50 på boklund.fi.

.....➔
BILDNINGSKRAFT
.....←

Kultruhuset FOKUS på Dalgatan 4 i Karis centrum inhyser teaterverksamhet, bibliotek, musikundervisning, café, och galleri. Det splitternya huset ersätter "gamla" Fokus, som efter 50 år hade sett sina bästa år, och revs år 2020.

Med hjälp av Vännerna

Svenska folkskolans vänner är en av finansierarna och bidrog i byggnadskedet till kulturhuset FOKUS med 300 000 euro.

”Ideellt arbete den bästa skolan”

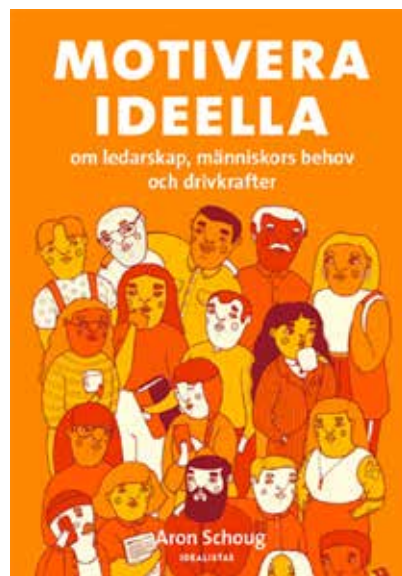
Text Sonja Finholm ~ Foto Clément Morin / Kontinent

Det finns många fördelar med att vara föreningsaktiv. Forskaren Aron Schoug vill lyfta upp två saker: – Du lär dig massor som du kan ha nytta av i arbetslivet och får samtidigt en meningsfull fritid.

Många föreningar kämpar med sviktande medlemsunderlag och att hitta personer som vill engagera sig i styrelsearbetet. Men det finns hopp. Varannan svensk är engagerad i en förening och motsvarande forskning hos oss visar att finländare i medeltal är medlem i tre föreningar per person. Forskaren **Aron Schoug** vid Stockholms universitet ser ett ökat intresse för ideellt arbete.

– Men samtidigt är det viktigt att komma ihåg att engagemanget kan se väldigt olika ut. Många unga vill nödvändigtvis inte binda sig på en kassörspost för resten av livet, utan kanske hellre gör punktinsatser. Därför är det också viktigt att se över verksamheten och göra det möjligt att delta även med kortare volontäruppgifter. Man behöver ha tydliga roller, matcha uppgifterna med dem som vill engagera sig och ta vara på det som medlemmarna brinner för just då.

Aron Schoug har skrivit boken *Motivera ideella – om ledarskap, människors behov och drivkrafter*. Tidigare i höst föreläste han på scouternas utbildningsdagar i Vörå och just nu är han aktuell med

ett forskningsprojekt som handlar om att skapa organisationsteorier ur ett föreningsperspektiv och samtidigt titta på hur demokratiprocessen och lärandet påverkas. Lärandet är en annan sak han gärna lyfter fram i sin kontakt med föreningar.

– Ett bra sätt att motivera folk att engagera sig är att visa på allt de kan lära sig. Som ordförande i en förening får du en praktisk och i princip gratis ledarskapsutbildning, som kassör lär du dig

grunderna i ekonomi och sekreterarrollen är en perfekt språngbräda för den som är intresserad av att jobba med kommunikation. Du får lära dig att ta ansvar och jobba systematiskt för att uppnå ett visst mål. Den här delen av föreningsverksamheten är också en byggesten i demokratiprocessen, man lär sig hur samhället fungerar och får på ett konkret sätt se hur ett engagemang för en viss fråga kan leda till resultat, säger han.

En annan sak man kan göra för att öka engagemanget är att skapa en socialt trevlig miljö där alla känner sig välkomna och trivs. Fundera på om alla får vara med och bestämma, hur ni kan skapa en bra stämning på kaffepauserna och om verksamheten är inkluderande.

– En utmaning just nu är att framför allt idrottsföreningar får konkurrens av kommersiella företag som tar över en del av det traditionella föreningslivet. Historiskt sett har mycket av det ideella arbetet skett just inom idrotten, men i dag finns det allt fler företag som erbjuder junioridrott, vilket innebär att föräldrarna inte behöver engagera sig utan bara kan köpa en plats i laget.

Risken med mera fragmentiserad aktivism och att folk inte längre känner

att de har tid att engagera sig är att många står utanför den demokratiska processen och den medborgarfostran som det ideella arbetet bidrar till. Men Aron Schoug argumenterar också för det motsatta – att demokrati inte bara är förmågan att delta i formella demokratiska processer, utan också förmågor som värderingar, respekt och att kunna se andra perspektiv.

– Sådana saker lär man sig också minst lika bra som volontär.

För Aron Schoug väcktes intresset för ideellt arbete redan i ungdomen. Han var engagerad i kultur- och teaterföreningar, var studiecirkelledare och umgicks i kretsar där det fanns ett stort engagemang – och därifrån var steget inte långt till att också börja jobba med och forska i samma ämne.

Vad har du själv lärt dig av föreningslivet?

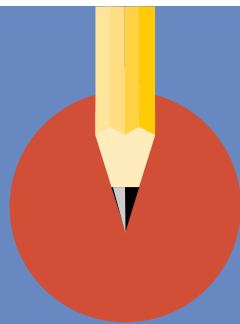
– Undersökningar visar att vi människor mår bra av att ha något meningsfullt att göra och att det ger oss en tillfredsställelse att bidra till samhället. Det kan jag känna igen. Dessutom lärde jag mig mycket om att samarbeta med olika slags människor, något som jag tagit med mig i rollen som ledare.

Aron Schoug är forskare och doktor i pedagogik vid Stockholms universitet. Foto: Stockholms universitet

Aron Schoug

- **Vem:** Forskare med intresse för civilsamhälle, ideellt arbete, demokrati, kollektivt lärande, organisering och kreativitet.
- **Bakgrund:** Har bland annat jobbat som waldorflärare, med folkbildning och varit engagerad i en rad föreningar och organisationer.
- **Gör:** Doktor i pedagogik på Institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet. Är sedan 2015 verksam i den organisationspedagogiska forskargruppen.
- **Forskning:** Försöker förstå hur människor samordnar sina handlingar i olika organisationer samt vilket lärande som sker i dessa processer. Tittar på frågor som motivation och engagemang, demokrati och makt samt kreativitet och utveckling.
- **Aktuell med:** Föreläser för ideella organisationer för att hjälpa dem stärka medlemmarnas engagemang.
- **Lästips:** Aron Schoug, *Motivera ideella – om ledarskap, människors behov och drivkrafter*, Idealistas Förlag, 2022.

Arvid Mörne-tävlingen 2023

FRAM TILL DEN 21 JANUARI 2023 KAN DU DELTA I ARVID MÖRNE-TÄVLINGEN, SFV:S SKRIVTÄVLING FÖR UNDER 30-ÅRINGAR. TÄVLINGEN GÄLLER NOVELLER.

TÄVLINGSREGLER

- Tävlingsregler är öppna för dig som vid tävlingstidens utgång, det vill säga 21.1.2023, inte fyllt 30 år.
- Du som deltar i tävlingen är finländsk medborgare.
- Tävlingsregler gäller noveller.
- Ämnesvalet är fritt.
- Du kan sända in ett (1) bidrag till tävlingen.
- Novellen får omfatta högst 25 000 tecken (inkl. mellanslag).
- Novellen ska vara skriven på svenska.
- Du får inte delta i tävlingen, om du har publicerat dig i skönlitterär bokform på förlag.
- Om du tidigare har vunnit ett penningpris i Arvid Mörne-tävlingen får du inte delta på nytt.

INSTRUKTION

Numrera sidorna i ditt manus.

- Du tävlar anonymt – använd en pseudonym, som syns på varje sida i ditt manus.
- Du kan sända in tävlingsbidraget per post eller elektroniskt:

Om du sänder in tävlingsbidraget per post:

1. Lägg manuset i ett kuvert. Bifoga i ett separat kuvert följande personuppgifter:
Namn, personnummer, fullständig adress, telefonnummer, e-post.
2. Skriv på kuvertet endast din pseudonym och slut kuvertet.
3. Skriv "Arvid Mörne-tävlingen" på kuvertet som innehåller ditt manus och brevet med dina personuppgifter.
4. Posta det till adressen:
Svenska folkskolans vänner,
Annegatan 12 A 24,
00120 Helsingfors.

Om du sänder in tävlingsbidraget elektroniskt:

Använd formuläret på sfv.fi/arvid. Där ska du även mata in dina personuppgifter. En betrodd person på SFV:s kansli separerar dina riktiga personuppgifter från din pseudonym, och förmedlar endast det anonyma tävlingsbidraget till juryn.

NOTERA

- **Tävlingstiden börjar den 21 oktober 2022 och tar slut den 21 januari 2023 kl. 24 (poststämpel godkänns).**
- Manus returneras inte och förstörs en tid efter att tävlingstiden gått ut. Se därför till att du har egna kopior och säkerhetskopior på din novell.
- Tävlingsbidragen bedöms av en jury. Endast prisvinnarna och eventuella mottagare av hedersomnämningens meddelas om tävlingsutgången i mitten av april.
- Prisutdelning och publicering av vinnarnamnen sker i maj 2023.
- SFV förbehåller sig den första publiceringsrätten till de prisbelönade novellerna. En bok med vinnartexterna ges ut på prisutdelningen i maj 2023.

ALLMÄNT OM TÄVLINGEN

Syftet med tävlingen är att främja litterärt skrivande på svenska i Finland. Tävlingsregler gäller vartannat år dikter, vartannat år noveller. Ett första pris om 5000 euro, ett andra pris om 3000 euro och ett tredje pris om 2000 euro, samt eventuella hedersomnämningens delas ut. Förstapristagaren erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige. Kortkursen äger rum på sommaren och pågår cirka fem dagar. Dessutom får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar också delta i ett skrivarseminarium.

Det här känns inte som Finland

Det finländska självförtroendet är välkänt för att inte vara det bästa. Vi är som en nation av mobboffer, ärrade av gamla oförrätter. Vi bär en märklig kombination av stor nationell stolthet (© Vinterkriget) och skam.

Vi berättar gärna för folk om hur hårda vi är, hur duktiga vi är i skolan och om att Nokia kom härifrån. Vi står upp för vårt land, vi älskar det och försvarsviljan i Finland anses väl vara bland de bästa i Europa.

Skammen yttrar sig i en ängslighet, vi tror aldrig riktigt på våra egna bedrifter och väntar oss att allt kan tas ifrån oss när som helst. Vi tycker definitivt inte att vi är bäst, vissa dagar är vi ganska bra. Helt okej – det kan vi gå med på, men då är vi noga att understryka att det finns de som är bättre.

När Finland blev utsett till "Världens lyckligaste land" sparkade hela folket bakut. "Ni har nog kommit fel, Sverige är ditåt", sa vi och pekade västerut.

Det stämde inte alls överens med vår kollektiva självbild av svärmod, mörker och depression. Inbillningen att vi är ett deppigt och buttert folk ställdes på ända och vi visste inte vad vi skulle göra med den informationen. Vi var ju givetvis smickrade, vem vill inte vara bäst liksom? Men vi var också förvirrade.

Fort klickade en process igång: "Hur kan vi vara lyckligast i världen och samtidigt vara miserabla? Jag tänker inte byta ut *Satumaa* mot Tomas Ledin på karaoke bara på grund av någon undersökning."

Vi vill så gärna vara bra och räcka till, men då det ska vara så svårt.

I somras var jag på en cykeltur i Österbotten och träffade två cyklister från Frankrike. De hade cyklat upp längs Norge till Nordkap och var nu på väg tillbaka till Frankrike genom Finland och Sverige.

De skulle spendera två dagar i min hemstad Vasa och bad mig om tips.

Jag fick panik.

Vad skulle jag tipsa om som var tillräckligt bra för två beresta världsmedborgare från kontinenten?

Jag yrade om bra caféutbud, tipsade om de bästa restaurangerna och försökte sälja in Kvarkens skärgård med UNESCOs världsarv och Finlands längsta bro, men slängde i en bisats in att den förstås är ingenting jämfört med broarna i Norge.

Inte har vi några berg heller.

"Du kan få en bra bollglass vid fängelsestranden", hörde jag mig själv säga.

Jag cyklade vidare och kände mig otillräcklig, som att det var mitt uppdrag att visa dem att Finland har något att erbjuda.

Det har det och det är klart att det inte är min sak att fixa. Säg det åt mitt nationella mindervärdeskomplex.

Men varför har vi svårt att älska utan att jämföra? En varm sommardag på en spelning på en cool terrass i Helsingfors har jag hört folk säga "Det här känns inte som Finland" i den positivaste möjliga bemärkelse.

Varför inte Finland? Vad känns det som då?

Svaret är ofta en diffus blandning av Sverige, Europa och "bara en känsla".

Är det en smak av den stora världen? Glada människor? Plusgrader?

Jag tror det är dags att vi finländare biter i det sura äpplet och omfamnar att det faktiskt är ganska bra här, det mesta vi tar för givet anses som en lyx i andra länder. Vi får bara så lov att inse att vi är ett relativt lyckligt folk. Vi är helt okej.

Axel Åhman

ÄR JOURNALIST, FÖRFATTARE
OCH MEDLEM I HUMORGRUPPEN KAJ.

Vi vill så gärna vara bra och räcka till, men då det ska vara så svårt.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och där hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Malin Ström

SAKKUNNIG,
SFV:S STUDIECENTRAL/FÖRENINGRESURSEN

Trender och lagstiftningsförändringar som berör anställda i föreningar

Det nya normala är att många arbetar på distans alternativt hybridarbete. Vad ska en arbetsgivare tänka på när det gäller arbetsstagare som arbetar hemifrån? Vad kan arbetsstagaren respektive arbetsgivaren förvänta sig av varandra?

Efter pandemin har många fortsatt att arbeta på distans. Det är bra att avtala om ramarna för distans- och hybridarbete, till exempel var arbetet får utföras och vilka nödvändiga arbetsredskap som behövs.

När arbetsstagaren arbetar på distans tenderar arbetstiden ibland att flyta ihop med fritiden, e-posten kanske kollar på kvällar och helger. Som utgångspunkt utgör även arbete som utförs på distans som arbetstid och det är arbetsgivarens skyldighet att övervaka arbetstiden.

Huvudregeln är att den lagstadgade arbetsolycksfallsförsäkringen täcker olyckor som har huvudsakligt och väsentligt samband med arbetet, men vid distans- eller hybridarbete kan gränsdragningen mellan arbetsolycka och olycka som skett utanför arbetet ibland vara svår. Ersätter den lagstadgade arbetsolycksfallsförsäkringen en olycka som sker när man under arbetsdagen halkar på golvet när man går på toaletten, eller om man får kokande vatten på sig när man tillreder mat åt sig på lunchpausen? Arbetsgivare kan överväga att ta en frivillig olycksfallsförsäkring med tanke på ovanstående.

Angående arbetsredskap och kostnadsersättning är utgångspunkten att arbetsgivaren erbjuder nödvändiga redskap och ersätter regelbundna, direkta kostnader som till exempel kostnader för telekommunikation.

I samband med distans- och hybridarbete är det också väsentligt att minnas att arbetsgivaren ska behandla arbetsstagare jämlikt, vilket innebär att samma principer för distans- och hybridarbete som utgångspunkt ska gälla

arbetstagare i jämförbara positioner och med jämförbara arbetsuppgifter.

VISSELBLÅSNING. EU:s visseblåsningsdirektiv är kanske också något som föreningar och organisationer funderat på. Alla arbetsgivare som har 50 eller fler anställda eller verkar inom ramen för lagen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism är skyldiga att inrätta interna rapporteringskanaler. Däremot är det ju möjligt för organisationer eller föreningar att frivilligt införa en rapporteringskanal.

FAMILJELEDIGHETSREFORMEN. Det är också skäl att bekanta sig med den nya familjeledighetsreformen som trädde i kraft 1.8.2022 eftersom den nya lagstiftningen skiljer sig på ganska många punkter från den tidigare. Syftet med reformen är bland annat att familjeledigheterna och skötselansvaret fördelas jämnt i familjen, att jämlikheten och likabehandlingen i arbetslivet förbättras samt att löneskillnader mellan könen minskar.

I situationer där det finns två föräldrar (som också är vårdnadshavare) är utgångspunkten att totalt 320 föräldrapenningsdagar fördelas jämnt så att vardera föräldern har rätt till en kvot på 160 föräldrapenningsdagar.

Nuförtiden kan en bredare skara personer ta ut föräldraledighet. Den som är barnets föräldrar och vårdnadshavare kan nämligen överlåta 0–63 av sina föräldrapenningsdagar åt en annan person som vårdar barnet, till exempel till sin partner (som inte är barnets förälder), barnets andra förälders partner och/eller en person som är barnets vårdnadshavare. Föräldrapenningsdagarna kan tas ut fram till dess att barnet är två år gammalt. Arbetsstagare kan ta ut sin föräldraledighet i högst fyra olika delar och varje del måste vara minst 12 vardagar lång.

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

MEMLEMMAR I UNDERSTÖDSFÖRENINGEN FÖR SFV PER 22.11.2022

6 453_{st}

MEMLEMMAR I SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER PER 22.11.2022

339_{st}

SFV:S FONDER

422_{st}

ANTALET KURSER SOM ORDNADES 2021 I SAMARBETE MED SFV:S STUDIECENTRAL

684_{st}

TOTALA ANTALET KURSER REGIONVIS ÖSTERBOTTEN

295 kurser

ÄBOLAND

45 kurser

NYLAND

344 kurser

TOTALA ANTALET DELTAGARE I KURSERNA

11 245 personer

ANTAL CIRKLAR OCH CIRKELDELTAGARE

45 cirklar, 346 deltagare

SFV:S MÅL UNDER STRATEGIPERIODEN 2022–2024

UTBILDNING

1. SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom

- ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbing och utanförskap bland barn och unga.
- utvecklade exekutiva färdigheter som stöder välbefinnande bland barn, elever, studerande och lärare.
- organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.
- förstärkning av hållbart ledarskap i läroinrättning

2. SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom

- utvecklandet av stöd som främjar lika förutsättningar att lära.
- pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade läroprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.
- utvecklandet av lärande-analytik som stöder differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

KULTUR OCH BIBLIOTEK

SFV vill uppnå ökat intresse för, kunskande om och mångfald inom konst och kultur genom

- ökat samarbete mellan den grundläggande konstundervisningen och läroinrättningar (småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, andra stadiets utbildning eller folkhögskolorna)
- ökat samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
- kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
- kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Ansök om bidrag:
sfv.fi/bidrag

FRI BILDNING

SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom

- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
- ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
- att stärka demokratin och motverka polarisering.
- att nå ut till och engagera nya målgrupper.
- att främja digital inkludering och medverkan.

STUDIECENTRALEN

SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att

- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet,
- utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt,
- utveckla mångsidiga lärmiljöer,
- fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag samt
- utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande.

FRI ANSÖKNINGSTID

Vi tar emot ansökningar och delar ut allmänna bidrag kontinuerligt. Du kan ansöka om bidrag för projekt vars verksamhet är i linje med de målsättningar som SFV har för nuvarande strategiperiod. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

KOM MED I SFV!

Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms. Medlemskapet i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner kostar 15 euro/år. Skriv in dig på webbsidan www.sfv.fi/medlem, ring 045-121 08 64 eller skicka e-post till svf@sfv.fi.

Adressförändring

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

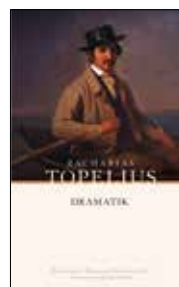

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND (SLS)

EBBA STENBOCK
 –I MAKT SPELETS SKUGGA
Anu Lahtinen

ISBN 978-951-583-563-5
 208 sidor, inbunden
 Cirkapris 25 euro
 Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln
 i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi
 eller +358 9 635 177.

■ Här möter vi Ebba Stenbock som dotter, syster, maka och mor. Kampen om den svenska kronan rasar för fullt när Ebba, med starka band till sin mäktiga adelsläkt, plötsligt blir änka efter ståthållaren Klas Fleming. Under sammandrabbningen på Åbo slott 1597 väljer hon att försvara sin mans ära mot sin egen kusin, hertig Karl. Maktspelet får tragiska följder, inte minst för Ebba och hennes barn.

DRAMATIK
Zacharias Topelius,
 utg. Frida Wickholm & Carola Herberts

ISBN 978-951-583-559-8
 628 sidor, inbunden
 Cirkapris 34 euro
 Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln
 i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi
 eller +358 9 635 177.

■ Zacharias Topelius var en av de första i Finland som skrev för teaterscenen, och han gjorde det med stor framgång. Debutpjäsen *Efter femtio år* 1851 gjorde succé också i Sverige, medan dramat om Regina von Emmeritz blev film. Finlands första opera *Kung Carls jagt*, där Topelius stod för librettot och Fredrik Pacius för musiken, blev en märkeshändelse. *Dramatik* innehåller sju verk.

FÖRLAGET SCRIPTUM

SITUATIONEN
 EN UNDERSÖKNING
Sven-Erik Klinkmann

ISBN 978-952-7005-93-4
 200 sidor, häftad
 Pris 27,90 euro
www.boklund.fi

■ Det finns ord som är så vanliga att de nästan inte syns. Ett sådant ord är situation. Vad talar man om när man talar om en situation? Det är den fråga som författaren Klinkmann försöker få ett svar på i boken *Situationen*. En undersökning. Situationer kan vara av varierande slag: banala, obetydliga, livshotande, katastrofala. Men finns det lagbundenheter som gäller när man talar om en situation?

OM DETTA TALAR VI INTE
Marianne Peltomaa

ISBN 978-952-7005-97-2
 375 sidor, häftad
 Pris 29,70 euro
www.boklund.fi

■ En roman om en ung nation som söker sin väg, genom krigets och fänglägrens fasor. De första åren av självständighet med de första stegen mot samhälllig försoning. Signes värld, den borgerliga är den vi främst befinner oss i, men blicken är stadigt fäst vid arbetarrörelsen och Helvis verklighet. Kvinnorna är i romanens fokus. Deras liv löper delvis i par och delvis i otakt med landets och stadens.

FÖRLAGET

HANDBOK I KLARDRÖMMAR
Johanna Holmström

ISBN 9789523334717
 300 sidor, inbunden
 Cirkapris 30 euro
 Köp i bokhandeln eller via
www.forlaget.com

■ Johanna Holmströms noveller börjar till synes vardagligt men det lurar alltid något oroväckande i periferin. Silja gömmer en morbida hemlighet i sin frysbox, Desiré önskar i smyg att hon blev en manet och Julia anländer till Barntädgården då de sista fåglarna faller från skyn. Skrämmande trovärdigt skriver Holmström om skräck, människorelationer, ondska och den överraskande kärlek som ger ljus.

HUNDRA DAGAR HEMMA
Matilda Gyllenberg

ISBN 9789523334786
 170 sidor, inbunden
 Cirkapris 25 euro
 Köp i bokhandeln eller via
www.forlaget.com

■ När jullovet är slut kan elvaåriga Nike inte gå tillbaka till skolan. Ett mörker kommer rullande och hindrar Nike från att göra det hon vill – att vara i skolan. Men så händer något! Ortens simhall brinner ner, och Nike får massor att fundera på. Matilda Gyllenbergs fartfyllda barnroman blandar detektivmysterium med samhällsproblematiken kring att allt fler barn stannar hemma från skolan.

LITORALE

BAGGENS KOJA
Irmelin Sandman Lilius

ISBN 9789527224557
 Limbunden, Illustrerad
 Pris 32,50 euro
 Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ Irmelin Sandman Lilius kallar sig Tulavalls ambassadör. I 55 år har hon berättat för oss om staden och dess historia. Oftast är Tulavalls "nutid" sent 1800-tal, en tid av politisk turbulens och teknologiska framsprång som plötsligt kan visa upp överraskande paralleller till vår egen tid. Irmelin Sandman Lilius tar fint fasta på vardagens detaljer, och hon skildrar allt från stora dramer till stilla stunder med lika delar ömhet och underfundig humor.

SVART SAGA
Nalle Valtiala

ISBN 9789527224533
 Pris 24,50 euro
 118 sidor, inbunden, illustrerad
 Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

■ Hej, vad heter du? Jag heter Rosie Brown. Om du vill får du läsa min bok. Jag har skrivit den själv, fast moster Sally har hjälpt mig på några ställen Allt som står här är sant. Jag är sex år och svart, tills jag fyller sju. Inget konstigt med det. Utom en sak. Jag är faktiskt den första svarta elev som har satt sin fot i en vit skola i Texas. En livsfarlig lek, som kan sluta med förskräckelse. Följ med mig in i Freedom School! Om du törs.

ÖNNINGEBYMUSEET

HELMI

Kjell Ekström

ISBN 978-952-69688-2-7
48 sidor, inbunden
Cirkapris 19 euro
beställ via info@onningeby.com

■ Boken *Helmi* är en ny bok i serien där Kjell Ekström låter Önningebykolonisternas tavlor ackompanjera en berättelse där verklighet blandas med fiktion. Här är det Helmi Sjöstrand som berättar om sina minnen från konstnärsgemenskapen i Önningeby. Förutom Sjöstrands tavlor ingår verk av bland andra Anna Wengberg, JAG Acke, Elin Danielson och Ellen Favorin.

LILLA ÖNNINGEBYBOKEN

Kjell Ekström

Lilla Önningebyboken
978-952-69688-3-4
96 sidor, inbunden.
Pris 22 euro
Beställ via info@onningeby.com

■ *Lilla Önningebyboken* är en rikt illustrerad jubileumsbok som berättar om Önningeby hembygdsförenings 40-årsjubileum och Önningebymuseets 30-årsjubileum. Boken skildrar även Önningeby by och de många verksamheter som kulturhuset Önningebymuseet driver. Läsaren får en fin inblick i Önningebykolonins uppkomst och museets gedigna konstsamling.

LABYRINTH BOOKS AB

DÅ JAG MÅLAR SAKNAR JAG INTET

ALEXANDRA FROSTERUS-SÅLTINS LIV OCH KONSTNÄRSKAP

Peter Kankkonen

978-952-5986-40-2
111 sidor
Pris 22 euro
Köp i bokhandeln eller direkt från Labyrinth Books Ab

■ I boken *Då jag målar saknar jag intet* uppdaterar författaren förtjänstfullt bilden av konstnärinnas yrkeskarriär samtidigt som läsaren ges en intressant inblick i det dåtida samhället.

GULDBOLLAR

Olga Gustafsson

ISBN 978-952-5986-43-3
127 sidor
Pris 25 euro
Köp i bokhandeln eller direkt från Labyrinth Books Ab

■ I sin debutroman sjunger Olga Gustafsson en Svane-sång med bottenlös sorg över landet, livet och öden i ett samhälle utan förskoning där människor tvingas till underkastelse vid varje försök att tänka fritt. Olga Gustafsson är född i Moskva av ukrainska föräldrar. Guldbollar är hennes debutroman på Labyrinth Books Ab.

SLEF-MEDIA

MED UNDRAN OCH TACKSAMHET
SVENSKA LUTHERSKA EVANGELIFÖRENINGEN I FINLAND 100 ÅR

Ingvar Dahlbacka, Jakob Dahlbacka & Brita Jern (red)

978-952-5578-91-1
344 sidor
Pris 27,50 euro
Köp via slef-media@slef.fi eller www.slef.fi/slef-media

■ Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland (SLEF) grundades år 1922, efter att den tvåspråkiga Lutherska Evangeliföreningen i Finland från år 1873 hade delats på språklig grund. Boken som ges ut med anledning av 100-årsjubileet innehåller 25 artiklar som ur olika synvinklar ger en inblick i föreningens innehållsrika verksamhet under tio decennier. Boken innehåller rikligt med bilder.

ANN-MARIE IVARS, EGENUTGIVARE

FOLKMINNEN FRÅN SYDÖSTERBOTTEN

BERÄTTELSE OM FOLKTRO

Ann-Marie Ivars

ISBN 978-952-94-6722-8
145 sidor, häftad
Pris 30,40 euro
Köp på www.boklund.fi

■ *Folkminnen från Sydösterbotten* är en bok som handlar om folktro. Här berättar sydösterbottningar på egen dialekt om övernaturliga väsen och om möten med sådana. De berättar om bot av sjukdomar genom "omlagning", om "återgöring" av stulet gods och om spökerier och varsel. Händelserna är delvis självupplevda, dels traderade från generation till generation inom samhället de levde i.

FONTANA MEDIA

DÅ VI BARA HADE NU

Sandra Holmgård

ISBN 978-951-550-879-9
166 sidor, häftad med flikar
Pris 24,90 euro
Beställ på info@fontanamedia.fi eller tfn 040 831 5897.

■ Sandra Holmgårds och hennes mans förstfödda son Oliver var drygt ett år när han insjuknade i INCL, en obotlig sjukdom som bryter ner kroppens funktioner. Oliver blev bara fyra och ett halvt. Hans sjukdom hann prägla familjens liv i tre år. Trots sjukdomen var hans liv ett gott liv, fyllt av kärlek. Utan ord förändrade han dem omkring honom. Det här är berättelsen om Oliver.

SANDELIN MEDIA

VÄINÄMÖINENS HÄMND

Håkan Westö

ISBN 978-952-68618-7-6
156 sidor, häftad
Pris 15 euro
Beställ på www.sandelinmedia.com – finns även i väl sorterade bokhandlar.

■ Journalisten Joel Dunstberg semesterar i Hangö med flickvännen Karin Hjelt, agent vid det finska kontraspionaget. Under en sommaruni-föreläsning mördas Leonid Marschlin, då han nämnt Kalevalas kopplingar till Frimurarna och Illuminati. I denna action-thriller fortsätter äventyret bland annat i Åbo domkyrka och Lovisa kärnkraftverk.

MARIEHAMNSMUSEET

STADEN MARIEHAMN SEDD MED KONSTNÄRSSÖGON

Kjell Ekström

978-952-69768-1-5
120 sidor, inbunden
Cirkapris 29 euro
Beställ per euro-post: gunda.abonde@aland.net

■ Den rikt illustrerade boken skildrar Mariehamn ur konstnärernas synvinkel från 1860-talet fram till 1950. Det är en idyllisk stad läsaren möter, där de oasfalterade gatorna dammar och där segelfartygen ligger för ankar. Boken initierades genom en utställning i Mariehamnsmuseum. Här finns såväl Önningebykolonisternas stadsskildringar som senare gästande konstnärers, men också lokala målare.

OLIMEX FÖRLAG

EN NY VÄRLD – DEL 2

PLOCK UR FINLANDSSVENSKARNAS HISTORIA I AUSTRALIEN, NYA ZEELAND OCH STILLA HAVET

K-G Olin

ISBN 9789529600274
336 sidor
Pris 34 euro
Köp i bokhandeln, nätbokhandeln, Luckan i Karleby och Sydösterbotten, Prisma i Jakobstad, Vasa och Kyrklätt samt S-market i Ekenäs.

■ Krig och kärlek är huvudingredienser i denna populärhistoriska skildring av emigrationen till Australien, Nya Zeeland och Stilla havet. Brott och straff är två andra återkommande teman. Vi får också bekanta oss med arv som medförde glädje och besvikelse, 1930-talets depression, kvinnorna ombord på segelskeppen, mystiska försvinnanden och kedjeemigration som tömde byar på ungdomar.

Julgåvor för släkt, vänner och dig själv

VINTERLÄSNING FRÅN S&S

ALFRED BACKA

Finland 1800-nånting

Komikern Alfred Backa tar oss med på ännu en rolig och lärorik resa genom Finlands historia. I den här boken berättar han om hur Sveriges fattiga forna rikshalva utvecklades till en modern och konstnärligt spännande nation. Du får antligen veta varifrån nationstanken, svärmodet och ölsinnet egentligen härstammar.

KARIN COLLINS

Snart har sommarn blommat ut

”Med Snart har sommarn blommat ut sällar sig Karin Collins till finlandssvenska episka berättare som Lars Sund, Ulla-Lena Lundberg och Kjell Westö.”

– Henrik Othman, Österbottens Tidning

ANNIKA LUTHER

Rågen – en spretig historia

”Rågen, Finlands nationalklenod behandlas sakkunnigt, lättfattligt och intresseväckande i denna bok. Tänk vad allt ett litet frö kan gömma!”

– Ur Finlandiajuryns motivering

JULIA KORKMAN

Minnets makt. Berättelser från rättssalen

”Där lyckas hon så imponerande kort, koncist och medryckande förklara olika vetenskapliga studier att jag önskar hon skulle dra kurser i att skriva abstracts till vetenskapliga artiklar.”

– Nina Nyman, Hufvudstadsbladet

AMANDA & SOFIA CHANFREAU

Giraffens hjärta är ovanligt stort

”Berättandet präglas av ett vackert språk, överraskande vändningar och humor. Lika rikliga och särpräglade är bokens illustrationer som tar läsaren till miljöer därifrån man inte vill bort.”

– Ur Finlandiajuryns motivering

LÄSARÅLDER 6-12 ÅR

ELLEN STRÖMBERG

Vi ska ju bara cykla förbi

”Författaren skildrar skarpögt och roligt tonåringars liv i en namnlös småstad, med gränser som huvudpersonerna vill överskrida. Boken visar hur det känns att vilja väldigt mycket fastän man inte är helt säker på vad det är man vill.”

– Ur Finlandiajuryns motivering

LÄSARÅLDER 12-15 ÅR

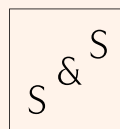
FOTO: WIKIMEDIA/HAVU PELLIKKA

Kan du Svenskfinland?

Av *Jesper von Hertzen*

- 1 Vilken idrottsförening som grundades 1905 har ett ekblad och tre ekollon på sin logo?
- 2 Vilken är Helsingfors äldsta koloniträdgård, för övrigt också den äldsta som hållits på samma ställe alltsedan begynnelsen 1918 – och dessutom avsedd enbart för personer som kan tala svenska?
- 3 Vad heter Kotkas enda svenskspråkiga skola?
- 4 Vad heter föreningen som har som uppgift att synliggöra finlandssvenska kulturtidskrifter?
- 5 Vad heter kaffekaraktären som lanserades 1950 av Paulig?
- 6 Hur går refrängen (nio ord) i den åländska visan En sjöman älskar havets våg?
- 7 Vad heter radioprogrammet, eller podden, som leds av Magnus Londen med Jeanette Björkqvist som ständig medlem, och en gästande så kallad ”sidekick”?
- 8 Vem grundade Brahestad år 1649?
- 9 I vilken stad säljs det Runebergstårtor året runt?
- 10 Vad hette schlager- och jazzsångerskan Carola, som levde 1941–1997, i efternamn?

SFV-medlemmar får 45 procent rabatt på alla böcker på litteratur.sets.fi. Använd kampanjkoden Aktie123. Nätbutiken är öppen dygnet runt, men lämna inte köp av julklappar i sista minut.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

Ekenäs IF / Brunakärrs koloniträdgård / Kotka Svenska Samskola / Tidskriftscentralen / Paula / Farväl, farväl, förtjusande mö, vi komma väl snart igen / Eftersnack / Greve Per Brahe den yngre / Borgå / Standertskjöld

FÄRLIG TÄVLING	HÄMN-OMRÅDE I JAKOBSTAD	KAN BRAND VARA?	FULL-KOMLIGT OBERÖRD	LÄNGD-MÅTT	ÖRLIG TURE GRANHOLM
→		↓	DÄLIG VANA		
PERFID					
ORD FÄRRE ADTEKTIV SOM HAR ATT GÖRA MED FÖRSTIS			INTE GAMMAL LJO PÅ FINSKA		SEGT VIRKE
				GREKISK BAK-BOKSTAV	STRÖM
VID DEN ÄR DET HETT OM ÖRONEN					
"TÄVLING	TILLFÖR-ORDNAD	↓	OS I NORGE	LYRISK DIKT LISTIG	
LUFT-VÄGS-BESVÄR					ÄR KANALRIK
ATTACKEN HÖGAR					DRAGG

EN SOM SPÄKER SIG	↓	FÖR-SKÄRARE	VULKAN	FICKA	TOMAS CARLSSON		LÖMSKA	RÄTT HOS FOTOGRAFEN	↓	MOTSÄTT TILL OFF	ITU BALT	
↳					BERED-VILLIG							GÖTE-BORGSKA
FÖRSÖKA ÖVER-TYGA							FÖRE-BUD			ÄMNAR STARK		
FINNS I ÖGA OCH I KAMERA					I --- OCH KVALET ERNEST COUNTRY SÄNGARE USA					KANT PÅ VÄV		
							MYNT FRID-FULL PLATS					RADIUM ÖDES-GUDINNA
"VANTA	HAV	ÖRON-MUSSLA STOR ÄDER			LÄTER EFFEKT-FULLT		DIT OCH --- LUKT			FRANSK GATA		SKÄR-NINGS-PUNKT
										KVALSTER VAS		"DÄND-LIG
STÖRA	→					JAPANSK VALUTA		MIRAKEL UPPSYN				
TRÄD-GÅRDS-REDSKAP	TIDE-VARV				BUSKVEGETATION ASTAT		ILSKEN NEJ I LONDON			DU OCH JAG ACKORD		
↳							RYSK LEDARE			ÄR GYMNASI		
BMA 2022	LÄGGA BARN ATT SOVA									JAG		

NAMN: _____
 ADRESS: _____
 E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för krysset 4-2022 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 20.1.2023 till SFV:s redaktion, Annegatan 12 A 24, 00120 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och e-posta den på redaktion@sfv.fi. Skriv in dina uppgifter på själva krysset - vi sparar endast bilden i vårt utlottningssystem, inte uppgifter du uppgjer i e-posten.

SUDOKU ENKEL

					2	8	9	
4			7		1	5		
	9	5	8		3			4
	5			7				9
1		7				3		5
3			6				1	
9			2		1	5	7	
	1	6		9				8
	8	2	3					

SUDOKU SVÅR

4			7	1					
	1			5	8				
	8							9	
5								6	2
	4	9					8	5	
6	2								3
	3								2
			4	6					3
				3	9				1

KRYSSLÖSNING 3/2022

Sammanlagt 85 svar lämnades in. Fru Fortuna gynnade denna gång Björn Eriksson i Pargas. Vinstböckerna torde vara framme.

HUR DRAR VI VINNARNA I KRYSSET?

- De svar som kommit per epost sparas, och förses med en löpande numrering som fortsätter numreringen av de lösningar som kommit brevlades.
- Summan av antalet lösningar förs in i en slumpgenerator, som drar ett tal mellan 1 och antalet inlämnade svar. På så sätt har alla lösningar lika stor chans att vinna utlottningen.

JAGA	TING-DÅD	S	ERÖV	ÖRBY	ÄRNY	S	TRO	FE	ITU	AV							
ASKUNGEN						AN				LA							
K	B	B	J	A	N	R	A	S		T							
NYSTAD						S	I	A	M	TUT							
PLATANER						T	R	A	V	ARE							
TIA						I	L	E	X	O	TUR	N					
S	N	U	T			A	E			M	Ö	R	K	T			
R	Ö	S	T	I		A	R	N	E		R	S		J	O		
K	I	G	O	R		O	L	E		T	J	U	V				
K	O	M	V	U	X	S	N	A	R	T		H	A		Å	G	A
N	O					R	E	D	O		K	A	R	A	V	A	N

ANAGRAMJAKTEN

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikrad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken eller talstreck finns inte med.

Vi delar inte längre ut vinstböcker för rätta svar i anagramjakten - deltagarantalet blev för litet. Skicka alltså inte in några rätta svar. Anagramjakten fortsätter som tidsfördriv. De rätta svaren finns på denna sida.

- SYFÖRENINGARS FRUSNE SNÖRE
- KNALLPISTOLER HÄRPÅ JÄMVÄL GRO
- BIT ÄLDRING INVID
- SKIFTNINGAR BROTTETS FLÄRD
- GIVER DEN NÅL

LÖSNINGAR

EN LÅNG DRIVE • SID 12
 BILDNINGSKRAFT FORTSÄTTER • SID 44
 BILDNING I VÅR TID • SID 21
 MER HJÄLP TILL SKOLORNA ÄR PÅ VÄG • SID 15
 FÖRENINGRESURSEN FÖRNYAS • SID 7

SUDOKU ENKEL

6	7	1	5	4	2	8	9	3
4	3	8	9	7	6	1	5	2
2	9	5	8	1	3	7	6	4
8	5	4	1	3	7	6	2	9
1	6	7	4	2	9	3	8	5
3	2	9	6	5	8	4	1	7
9	4	3	2	8	1	5	7	6
5	1	6	7	9	4	2	3	8
7	8	2	3	6	5	9	4	1

SUDOKU SVÅR

4	9	5	7	1	3	2	8	6
2	1	6	9	5	8	3	7	4
7	8	3	6	4	2	1	9	5
5	7	1	3	8	4	9	6	2
3	4	9	1	2	6	8	5	7
6	2	8	5	9	7	4	1	3
1	3	4	8	7	5	6	2	9
9	5	2	4	6	1	7	3	8
8	6	7	2	3	9	5	4	1

Julkalppstips!

Konstnärer, författare, läkare,
musikskapare, upptäcktsresande, statsmän, forskare,
präster, folkbildare, äventyrare, smugglare...

Victor
Westerholm

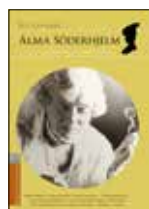
Aleko
Lilius

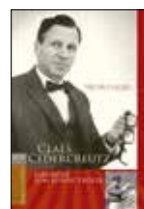
Erik
Hornborg

Anna
Bondestam

Alma
Söderhjelm

Claës
Cedercreutz

Algot
Niska

Valdemar
Nyman

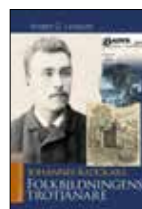
Erik
Cainberg

Helena
Westermarck

Hilma
Granqvist

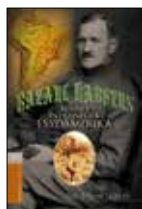
Johannes
Klockars

Martin
Wegelius

Sigrid
Schauman

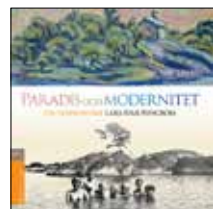
Rafael
Karsten

Evy
Björkman

John
Rosas

Jan-Ivar
Lindén

Tito
Colliander

Allan
Wallenius

Anna
Backström

Nyheter!

I SFV:s biografiserie över finlandssvenskar som inte får glömmas bort hittar alla något att läsa. De förmånliga böckerna är också ypperliga julgåvor! Alla finns i lager. Läs mer, beställ och köp på www.boklund.fi, eller ring 044-3788363. Fråga också efter böckerna i bokhandeln.

